

תמצית
מסכת נזיר

תמצית מסכת

נזיר

סיכום של דברי הגמ' , בצורה מסודרת וברורה,
מועיל לחזרה ולבהירות הסוגיות.

מר חשון התשע"ו

מודיעין עילית

ניתן להשיג חוברות "תמצית" גם על מסכתות-
ברכות, מסכתות סדר מועד, יבמות כתובות נדרים ונדה.
וכן תמצית המקרא, ותמצית נ"ך (חלקי).
ותמצית ספרי מוסר (שערי תשובה, מסילת ישרים, נפש החיים, וחזו"א אמו"ב).
נקודות מכירה בירושלים, בני ברק, ומודיעין עילית. לפרטים 0527692282

מידי חודש יו"ל חוברות סיכום על הגמ' הנלמדת לפי סדר הדף היומי,
ועל משנה ברורה לפי סדר מבחני "דרשו", ניתן לקבל חוברות אלו
בדואר (תמורת דמי משלוח) או במייל
tamtzisschas@gmail.com

כל הזכויות שמורות

נכתב לפום ריהטא בסדר לימוד דף היומי

הערות ותיקונים יתקבלו בברכה

לפרטים- 0527692282

מסכת נזיר:

במצוות (דכתיב "זה קלי ואנוהו"). ולא אמרינן דנזיר נקרא חוטא (וא"כ לא חשיב נאה) אלא בנזיר טמא שסותר את הימים הראשונים, וחוששים שיעבור על נזירותו, אבל נזיר טהור אינו חוטא.

ג. האומר הריני כזה הרי הוא נזיר, ואיירי שהיה נזיר עובר לפניו, אבל בלא זה אינו נזיר אע"פ שהיה תפוס בשערו.

האומר הריני מסלסל הרי הוא נזיר, דסלסול הוא לשון סלסול שיער. ואיירי שהיה תפוס בשערו, דאל"כ שמא כוונתו לתורה, דכתיב סלסלה ותרוממוך.

האומר הריני מכלכל הרי הוא נזיר, דכלכול הוא לשון כלכול שיער, ואיירי בהיה תפוס בשערו, דאל"כ שמא כוונתו לזון עניים.

האומר הרי עלי לשלח פרע הרי הוא נזיר, דשלוח הוא לשון רבוי.

ג: האומר הרי עלי ציפריין ר"מ אומר הרי הוא נזיר וחכ"א אינו נזיר. לר"ל נחלקו אם כוונתו לצפורים הסמוכים לשיער בפסוק "עד די שעריה כנישרין רבה וטפרוהי כצפורין" או לא. ולריו"ח טעמא דר"מ משום שכוונתו לצפורי נזיר, ואיירי שהיה נזיר עובר לפניו. ונ"מ אם אמר להדיא ציפורים הסמוכים לשיער עלי, דלר"ל הוי נזיר, ולריו"ח אינו נזיר אא"כ היה נזיר עובר לפניו.

האומר ימין או שמאל שלא אוכל ככר זה הרי זה שבועה. הגמ' מבארת שאין מכאן ראייה שאדם מתפיס בדבר הסמוך בפסוק, אלא משום דימין ושמאל איקרי שבועה, דכתיב נשבע ד' בימינו ובזרוע עוזו.

המקבל אחד מאיסורי נזירות - האומר הריני נזיר מן החרצנים או שאמר מן הזגים וכו', לתנא דמתני' הרי הוא נזיר לכל דיני נזירות, וכן סוברים רבנן בברייתא, אבל לר"ש אינו נזיר עד שידור מכולם.

ד. הגמ' מבארת מחלוקתם בדרשות הפסוקים. דברים נוספים הנלמדים מפסוקים אלו -

כל כינויי נזירות:

ב. הא דתני נזיר בסדר נשים תנא אקרא קאי שסמכה תורה פרשת סוטה לפרשת נזיר, והטעם משום שהיין הוא הגורם לעבירה, ועל כן כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין.

ביאור סדר מתני' בכנויים וידות - מתני' חסורי מחסרא והכי קתני, כל כנויי נזירות כנזירות, וידות נזירות כנזירות. ואלו הם ידות וכו'. והא דלא מפרש כנויים ברישא, (שאף שמצינו שפעמים התנא מפרש ההוא דסליק מיניה ברישא, ופעמים ההוא דפתח בו מפרש ברישא, הטעם הוא שאם בא התנא לפרש איסור על האדם מפרש קודם את האיסור, ואם האיסור הוא על הבהמה מפרש קודם את ההתר, ובירושה מפרש קודם את אופני הירושה, וא"כ למה לא מפרש כינויים ברישא), משום דידות אידי דאתי מדרשא חביבין ליה. ומ"מ פתח בכנויים משום שהם העיקר.

ידות נזירות כנזירות

ב: האומר אהא הרי הוא נעשה נזיר. ואמר שמואל דדווקא שהיה נזיר עובר לפניו. הגמ' מבארת שאם אין נזיר עובר לפניו אינו נזיר דדילמא כוונתו שיהיה בתענית, אבל בנזיר עובר לפניו כוונתו לנזירות, אמנם יתכן שכוונתו לפטור את הנזיר שלפניו מלהביא קרבנות הנזירות, ועל כן איירי בנתכוון בליבו לנזירות, וקמ"ל שא"צ להוציא בשפתיו ענין זה.

האומר אהא נאה הרי הוא נזיר, ואיירי שהיה תפוס בשערו, דאל"כ דילמא כוונתו להתנאות

והא דכתיב לד' בניזיר, היינו כאותו נזיר מן הדרום שקיבל נזירות מפני שפחו עליו יצרו כשראה שערו הנאה.

ה. גילוח בניזיר עולם - מקורו מאבשלום שהיה נזיר עולם (מקץ מ' שנה), ולרבי גילח אחת ל"ב חודש (ויהי מקץ ימים, ויליף ימים מבתי ערי חומה, הגמ' מבארת למה למד דווקא מבתי ערי חומה ולא מדברים אחרים). ולרבי נהוראי גילח אחת לל' יום, דיליף מכהנים שאז איכא כובד שיער. ולרבי יוסי גילח מערב שבת לערב שבת כבני מלכים, וההכר שהיה נזיר הוא היכא דחל יו"ט באמצע השבת שלא היה מגלח, או שלא היה מגלח בערב שבת אלא עד פניא.

"ושב הכהן" דורשים גז"ש מביאה, דזו היא שיבה זו היא ביאה, והני מילי בדליכא דדמי ליה.

סתם נזירות ל' יום

לרב מתנא סתם נזירות ל' יום, וילפינן מ"יהיה" שהוא בגימטריא שלושים.

לבר פדא סתם נזירות כ"ט יום, כנגד הפעמים שכתוב בפרשה לשון נזירות.

דינים נוספים הנלמדים מהפסוקים - לאסור יין מצוה כ"ן רשות. נזירות חלה על נזירות.

ה: לכתחילה יגלח הנזיר ביום הל"א, ואם גילח ביום ל' יצא. לרב מתנא יצא ביום הל' משום דמקצת היום ככולו, אא"כ קיבל על עצמו ל' יום שלימין. ולבר פדא הא דלכתחילה יגלח רק ביום הל"א משום דנעשה כאומר שלימין.

ו. מי שנדר ב' נזירות מגלח את הראשונה ביום הל"א והשניה ביום הס"א, ואם גילח את הראשונה ביום ל' מגלח את השניה ליום ס', ואם גילח ביום נ"ט יצא. לרב מתנא טעמא דסיפא משום שיום ל' עולה לכאן ולכאן, משום דמקצת היום ככולו, ואפי' לשתי נזירות. ולבר פדא רישא באומר שלימין. וסיפא משום שיעקר נזירות כ"ט יום.

מי שאמר הריני נזיר ונטמא ליום ל' סותר את הכל, ר"א אומר אינו סותר אלא שבעה. לרב מתנא טעמא דר"א משום דמקצת היום ככולו, ובר פדא סבר שלחכמים סותר הכל גזירה אטו שלימין. תוס'.

לאסור יין מצוה כ"ן הרשות, שאם אמר שבועה שאשתה יין וחזר ואמר הריני נזיר חלה עליו הנזירות.

גז"ש שיכר שיכר ממקדש לר"ש - שכמו שנזיר מותר בשאר משקין המשכרים, אף באיסור כניסה למקדש אינו אסור השותה שאר משקין המשכרים. ודלא כר"י הסובר שאסור. ואב"א לומדים משיכר שאע"פ שאין איסור חל על איסור, חלה נזירות אף בנשבע שלא ישתה יין.

לרבנן איסורי נזיר מצטרפים זה עם זה, ולר"ש בכל האיסורים האוכל כל שהוא חייב מלקות וא"כ חייב אף בלא צירוף (ורק לענין קרבן אינו חייב אלא בכזית).

נזירות שמשון ונזיר עולם

קבלת הנזירות - האומר הריני כשמשון, כבן מנוח, הרי זה נזיר שמשון רק אם הוסיף כבעל דלילה, או כמי שעקר דלתות עזה, או כמי שנקרו הפלישתים את עינו.

האומר הריני נזיר עולם הרי הוא נזיר עולם.

הכביד שערו - נזיר עולם מיקל בתער ומביא ג' בהמות לקרבן, משא"כ נזיר שמשון.

ד: טומאת למתים - נזיר עולם אם נטמא מביא קרבן טומאה, אבל נזיר שמשון אינו מביא קרבן טומאה, ולתנא דמתני' מותר אף לכתחילה להטמא למת, שהרי שמשון נגע בפלישתים שהרג (ואף שבלשון הפסוק י"ל שעשאן גוססים ולא נגע בהם כשמתו, גמרא גמירי לה שמתו).

שיטת ר"ש דהמקבל נזירות שמשון אינו נזיר, מפני שלא מצינו בשמשון שיצאה נזירות מפיו, אלא המלאך אמר שיהיה נזיר. ולר"י המקבל נזירות שמשון חלה עליו נזירות לעולם.

והנה נחלקו בדין האומר הרי עלי כככור, שרבי יעקב אוסר ורבי יוסי מתיר. הגמ' רוצה לבאר שרבי יהודה סובר כרבי יעקב שנדר חל על דבר שאינו נאסר ע"י אדם. והגמ' דוחה שטעמא דרבי יעקב משום שיש דרשה מיוחדת "לד' " מיוחדת לרבות בכור, ולרבי יוסי דורשים לרבות חטאת ואשם שכן צריך הבעלים להקדישם, משא"כ בכור שאף אם לא הקדישו הוא קדוש, ולרבי יעקב מרבים בכור כיון דמ"מ צריך להקדישו.

האומר הריני נזיר ל"א יום הרי הוא נזיר ל"א יום, ואם אמר ל' יום ויום אחד, לרב הרי הוא נזיר ב' פעמים, דסבר כר"ע דדריש לישנא יתירא (גבי מוכר בית שלא מכר בור ודות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא, ולחכמים א"צ ליקח לו דרך, ולר"ע צריך ליקח לו דרך, אא"כ ייתר לשונו וכתב לו חוץ מאלו).

ת. האומר הריני נזיר כשער ראשי, כעפר הארץ, כחול הים, הרי הוא נזיר עולם, ומגלה אחת לל' יום. ולרבי אינו מגלה אחת לל' יום, אא"כ אמר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכו'.

האומר הריני נזיר כמנין ימות החמה, מונה נזירות כמנין ימות החמה, (ומעשה באחד שעשה כן ומת כשהשלים הנזירות).

ספק נזירות-

האומר הריני נזיר כמלוא הבית, כמלוא הקופה, בודקים אותו, אם אמר שכוונתו לנזירות גדולה דאריכא ליה מילתא הרי הוא נזיר ל' יום. ואם כוונתו בסתם הרי הוא נזיר כל ימיו, דרואין כאילו הבית מלא חרדל.

לחזקיה דין זה הוא לר"ש הסובר שאדם מכניס עצמו לדבר שספיקו חמור מודאי, באומר הריני נזיר ע"מ שיהא בכרי זה מאה כור, ונגנב או שאבד דאסור משום דספק נזירות להחמיר, אבל לר"י שאינו נזיר, א"כ רואים את הבית כאילו מלא קישואין.

ת: לריו"ח אף לר"י מ"מ בבית כיון דנחית לנזירות אינו מסתלק ממנה, וסבר כרבי שקיבל על עצמו נזירות ארוכה ולא כמה נזירות ולכן מספק אין מפסיק הנזירות באמצעה, משא"כ בספק אם להתחיל נזירות חדשה, ומ"מ מודה ר"י באומר כמנין ימות החמה או כמנין הילקטי קיץ, ומנין שיבלי שמיטה, שמונה נזירות נפרדות כמנין שאמר, דשאני היכא שהזכיר מנין. ומ"מ לרבי עצמו אינו מונה נזירות נפרדות עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה וכו'.

האומר הריני נזיר ואחת מונה ב' נזירות, ואם הוסיף ועוד מונה ג' נזירות, ואם הוסיף ושוב מונה ד' נזירות, וקמ"ל שאין אומרים שכוונתו ושוב לעוד ג' נזירות.

י: מי שאמר הריני נזיר מאה יום, אם נטמא יום מאה סותר את הכל, ר"א אומר אינו סותר אלא ל'. וטעמא דר"א דס"ל משום דלא אמרינן מקצת היום ככולו, ולרב מתנא איירי באומר שלימין, ודורשים "וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו" שאם נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר.

איתא בברייתא שרבי יאשיה לומד מיהיה שסתם נזירות ל' יום, ורבי יונתן לומד מעד מלאת הימים, ימים שצריכים למלאות שהחודש לפעמים מלא והוא ל' יום, ושבווע א"צ למלאות, ושנה אינה נמנית לימים אלא לחודשים. לרב מתנא לא נחלקו אם סתם נזירות כ"ט או ל', אלא שרב יאשיה לומד מיהיה, דאילו מ"עד מלאת" היינו אומרים עד ולא עד בכלל.

האומר... כמה ימים הוא נזיר

י. מי שאמר הריני נזיר אחת גדולה, או שאמר הריני נזיר אחת קטנה, הרי הוא נזיר ל' יום.

אם אמר הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם, הרי הוא נזיר ל' יום, דכוונתו שארוך עליו הדבר כמו מכאן עד סוף העולם, ולרבא כיון שאמר "נזיר אחת" כוונתו נזירות אחת.

אם אמר הריני נזיר מכאן ועד מקום פלוני, אם הדרך היא פחות מל' יום הרי הוא נזיר ל' יום, ואם הדרך יותר מל' יום, והחזיק בדרך (דאל"כ מפרשים שארוך עליו הדבר כדלעיל), הרי הוא נזיר כזמן ההליכה לשם. ואין מונים הימים כמנין הפרסאות, דאיירי באתרא דלא מני פרסי. ואין אומרים שהוא נזיר עולם ומגלה אחת לל' יום (כאומר כשער ראשי וכו'), דבדבר שיש לו קצבה לא אמרינן הכי. לרבה שאני שערות מובדלות הם, אבל ימים אינם מובדלים (והא דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, היינו שיום ולילה הם אחד).

האומר הריני נזיר כל ימי חיי, או הריני נזיר עולם, הרי זה נזיר עולם. אבל אמר מאה שנה או אלף אינו נזיר עולם, אלא נזיר לעולם ואינו מיקל בתער.

האומר הריני נזיר ויום אחד, או ושעה אחת, או אחת ומחצה, הרי הוא נזיר ב' פעמים, וצריכא.

י: האומר הריני נזיר ל' יום ושעה אחת, הרי הוא נזיר ל"א יום שאין נזירות לשעות.

הגמ' דנה אם מחלוקתם גבי מנחה תלויה במחלוקת ב"ש וב"ה גבי נזירות. ומה הדין אם התנדב עדשים אם חייב להביא חיטים או לא.

חזקיה סבר דת"ק ור"ש נחלקו במחלוקת ב"ש וב"ה, ואם אמר מן העדשים לא אמר כלום, וחזר בו חזקיה ואמר שטעמא דב"ש כר"י (שחל עליו נדר ולא נזירות) והאומר הרי עלי מנחה מן העדשים לא מייתי ולא כלום.

לריו"ח אף אם אמר מן העדשים מביא מן החיטים. ואמר ריו"ח לחזקיה שאם חזר בו בגלל שלא כתוב "מן העדשים", י"ל שבא לחדש שאף מן השעורים מביא מן החיטים, ואין אומרים שכוונתו למנחת העומר או למנחת סוטה, אבל באומר מן העדשים ודאי מביא מן החיטים.

י' אמר אמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת אני וכו' -

לרמי בר חמא איירי היתה פרה רבוצה לפניו ואמר כסבורה פרה זו שאינה עומדת הריני נזיר מבשרה אם עמדה מאיליה, ועמדה מאיליה (וכן בדלת סגורה וכו'), לב"ש חלה עליו נזירות, ולב"ה אינו נזיר. ואמר ר"י שאף ב"ש לא אמרו אלא באומר פרה זו עלי קרבן אם עומדת.

הגמ' מבארת שמחלוקת זו היא כמו שנחלקו גבי גרוגרות ודבילה, וקמ"ל שאין הטעם דב"ש משום שמיחלפן בענבים, אלא נחלקו גם בבשר. וכן אין טעמים משום שבסעודה רגילים לאכול בשר ולשתות יין, אלא נחלקו גם בדבילה. ובדלת קמ"ל שאף בדלת פליגי, ואי תנא רק דלת הו"א שב"ה מודים בגרוגרות ובשר.

רבא דוחה את דברי רמי בר חמא דהא לא תנן אם עמדה מאיליה.

י': לרבא איירי מתני' שהיתה פרה רבוצה לפניו וכוונתו הריני נזיר מיינן אם לא עמדה ועמדה מאיליה, דלב"ש הוי נזיר דכוונתו שיכול הוא להעמידה, ולב"ה אינו נזיר דכוונתו להראות שהוא יודע שהיא תעמוד.

הגמ' דוחה את דברי רבא מדברי ר"י דהוי נדר.

הגמ' מבארת דאיירי שאמר הריני נזיר מבשרה אם לא עמדה ועמדה מאיליה, דלב"ש הוי נזיר דכוונתו שיכול הוא להעמידה, ולב"ה אינו נזיר מפני שהמקבל נזירות מבשרה אינו נזיר, וקאמרי

סומכוס אומר האומר הריני נזיר הן כוונתו אחת, דיגון - שתים, טריגון - שלש, טטרגון - ארבע, פונטיגון - חמש.

בית אינו מטמא בנגעים אלא ביש לו ד' זוויות.

הריני נזיר:

המקבל נזירות מדבר שאין הנזיר אסור בו

ט. האומר הריני נזיר מן הגרוגרות, מן הדבילה, לב"ש הרי הוא נזיר, ולב"ה אינו נזיר. לר"י לא אמרו ב"ש אלא באומר הרי הן עלי קרבן.

ביאור מחלוקתם וטעמים -

הגמ' מבארת דטעמא דב"ש שאע"פ שאין הנזיר אסור בגרוגרות ודבילה, מ"מ סברי כר"מ שאין אדם מוציא דבריו לבטלה, וכוונתו לנזירות גמורה, ובאומרו מן הגרוגרות כוונתו להשאל על נזירות, וסברי דכמו שאין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות. ולב"ה אינו נזיר, דסברי כר"ש דבאומר הרי עלי מנחה מן השעורים פטור.

ט: לרבי נתן נחלקו ב"ש וב"ה בדבר אחר, דלב"ש בסתמא כוונתו לנזירות, ואם פירש שכוונתו לנדר הוי נדר, דסברי כר"מ שאין אדם מוציא דבריו לבטלה, וכו"ל. ולב"ה אף בסתמא כוונתו לנדר ואסור בגרוגרות מדין נדר, דסברי כרבי יוסי שבגמ' דבריו האדם נתפס.

ללישנא בתרא אמר רבי נתן שלכו"ע אין כאן נזירות, אלא שלב"ש הוי נדר, וכו"ל, ולב"ה אף נדר אין כאן, וכו"ל דבאומר הרי עלי מנחה מן השעורים פטור.

המתחייב מנחה שאינה ראויה

האומר הרי עלי מנחה להביא מן השעורים, יביא מן החיטים. מקמח - יביא מסולת. שלא בשמן ולבונה - יביאנה בשמן ולבונה. חצי עשרון - יביא עשרון שלם. עשרון ומחצה - יביא שנים. ור"ש פוטר מפני שלא התנדב כדרך המתנדבים.

דבריו, ולרבה איכא ראייה ממתני' דכוונתו ואני אהיה נזיר.

י"ב. לריו"ח האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת השליח אסור בכל הנשים שבעולם, דחזקה שליח עושה שליחותו ואין ידוע את מי קידש. לר"ל אינו אסור בכולם, וכמו שמצינו שהמפריש זוג עופות לקן, ולא פירש איזה לעולה ואיזה לחטאת, ופרחה אחת מהם או שמתה אחת מהם, יקח זוג לשני. ואם פירש איזו לעולה ואיזו לחטאת אין לו תקנה. ואמנם יכולים להביא קינים מהעופות שבעולם, ולא חוששים שמא זה העוף שפרח.

ריו"ח מבאר דשאני קן דכיון דנייד הולכים אחר הרוב, אבל באשה אע"פ שקידשה בשוק חוזרת לקביעותה.

מינוי שליח בזמן שאין המשלח יכול לעשות את המעשה - לרבה מודה ריו"ח שמותר באשה שאין לה קרובות שאם קידש אותם תהא היא אסורה עליו. וכן אם בשעת השליחות היתה קרובה שאם קידשה תהא היא אסורה עליו, אלא שהיתה מקודשת, דמותר בה. הגמ' מבניה את טעמא דרבה משום דכי משוויא שליח במילתא דקיימא קמיה.

הגמ' שואלת א"כ איך במתני' יכול הנזיר הראשון להביא קרבן לנזיר השני, שלא היה נזיר בשעת קבלת נזירותו. ומבואר שהכונה למי שיהיה ראוי בשעת הבאת הקרבנות, וה"ה לגבי קידושין.

י"ג: ועל כן הגמ' מבארת טעמא דרבה שאינו יכול למנות שליח בדבר שאינו יכול לעשותו עכשיו.

הגמ' דוחה ממה שמצינו שנחלקו רבי יאשיה ורבי יונתן אם אפשר למנות שליח להפרת נדרים, ואף לרבי יאשיה דלא מהני אינו אלא משום דכתיב "אישה יקימונו ואישה יפרנו". ואע"פ שלרבנן הבעל עצמו אינו יכול להפר נדרים לפני שחלו, מ"מ היה יכול למנות שליח להפרה.

הגמ' מתרצת דרבי יאשיה כר"א הסובר שאפשר להפר לפני הנדר, ומה שמיינה שליח ולא הפר בעצמו, שמא בשעת צאתו לדרך ישכח או יכעס או יהיה טרוד ולא יפר בעצמו.

המקבל חצי קרבנות נזיר - האומר הרי עלי לגלח חצי נזיר ושמע חבירו ואמר ואני - לר"מ חייב להביא כל הקרבנות, דלאו כל כמיניה לבטל חיובו כשהוסיף חצי נזיר, ולחכמים מגלח חצי נזיר, דהוי נדר ופתחו עמו. ואם אמר חצי קרבנות נזיר עלי

שאף לב"ש אינו נזיר, דכוונתו להראות שהוא יודע שהיא תעמוד.

י"א. מזגו לו את הכוס ואמר הריני נזיר ממנו הרי זה נזיר. ואם הוא שיכור ואמר הריני נזיר ממנו אינו נזיר, דכמאן דאמר הרי הוא עלי קרבן, ולא אמר בלשון זה כדי שלא יביאו לו כוס אחרת. ומעשה נמי באשה אחת שהיתה שיכורה וכו'.

המקבל נזירות לחלק מדיני נזירות - האומר הריני נזיר ע"מ שאהיה שותה יין ומיטמא למתים, הרי הוא נזיר ואסור בכולם. ואם אמר יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין, הרי הוא אסור אף ביין, ולר"ש אינו נזיר.

לריב"ל ר"ש חולק גם במקרה הראשון, ולרבינא מודה ר"ש ברישא, משום שהמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל, ולריב"ל לא הוי כמתנה אלא כאומר חוץ, ותניא כוותיה דרבינא.

האומר יודע אני שהנזיר אסור ביין, וסבור הייתי שיתירו לי יין או טומאה, מפני שאין אני יכול לחיות אלא ביין או מפני שאני קובר את המתים - ללישנא קמא לת"ק הוי נזיר מכולם, ולר"ש אינו נזיר. והופכים את הגירסא במתני'.

י"א: ואב"א איירי בנדר מכל דיני נזירות ונשאל על אחד מהם, דלרבנן הותר בכולם כמו שבמקבל על אחת מקבל על כולם, ולר"ש כמו שאינה קבלה על אחת, כך אינו שאלה על אחת.

ואב"א נחלקו בדין נדרי אונסים דלרבנן אינו נזיר דברי שארבעה נדרים מותרים בלא חכם, ולר"ש הוי נזיר דס"ל שד' נדרים צריכים שאלה לחכם.

האומר הריני נזיר, ועלי לגלח נזיר, ושמע חבירו ואמר ואני, ועלי לגלח נזיר להביא קרבנות - צריך כל אחד לגלח נזיר, ואם היו פקחים כל אחד מביא עבור חבירו.

הגמ' מסתפקת מה הדין אם השני אמר רק "ואני", אם קיבל על עצמו את הנזירות או את ה"עלי לגלח". לרב הונא בריה דרבי יהושע ליכא ראייה מדתנן במתני' ועלי לגלח, דדרך לכפול

י"ד. רבא מסתפק באומר הריני נזיר לאחר כ' יום ונזיר מעכשיו, אם חלה הנזירות השניה מייד.

ואת"ל שלא חלה מייד ילה"ס באומר הריני נזיר לאחר כ' יום ומעכשיו ק' יום, אם חלה הנזירות השניה לאחר סיום הנזירות שחלה לאחר כ' יום, או שחלה הנזירות השניה מייד. (הגמ' פושטת שבזה מונה עשרים לשניה ואח"כ ל' לראשונה ואח"כ משלים ע' לשניה).

ואת"ל שחלה הנזירות השניה מייד, ילה"ס מה הדין כשהנזירות השניה היא נזירות עולם, אם הוא נזיר בכ' יום הראשונים.

ואת"ל שהוא נזיר מייד, ילה"ס מה הדין בכהאי גוונא בנזירות שמשון שא"א להשאל עליה.

הגמ' מסתפקת באומר הריני כמשה בז' אדר שרבו הנזירים בישראל כשמת.

מתי סותר ימי הנזירות-

האומר הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר, והתחיל למנות ימי נזירותו ונולד לו בן, והניח ימי נזירותו ומנה ימי נזירות בנו, ונטמא בימי נזירות בנו, לריו"ח סותר גם את נזירותו, דנזירות אריכתא היא, ולר"ל אינו סותר אלא נזירות בנו דשתי נזירות הם.

י"ד: וכן נחלקו בנזיר שנעשה מצורע ונטמא בימי צרעתו, לריו"ח סותר ימי נזירותו כיון שנטמא, ולר"ל אינו סותר כיון שבימי צרעתו אינו נזיר. (ההו"א לחלק בין המקרים היא דנזירות אחת היא משא"כ מצורע, קמ"ל).

ואם נטמא בימים שמגדל שיער לגלח לרב אינו סותר אפי' לריו"ח, כיון שהשלים כבר נזירותו, ולשמואל סותר אפי' לר"ל כיון שזו אותה נזירות.

ואם נטמא הנזיר לאחר זריקת דם קרבנותיו לפני גילוח, לר"א שתגלחת מעכבת סותר, ולחכמים שתגלח אינה מעכבת מותר בין ולהטמא, ואין לו תקנה לקיים מצות גילוח.

ט"ו. דין נזיר שכלו ימיו- לרבי יוסי ברבי יהודה לוקה על טומאה, ואינו לוקה על תגלחת או על יין, דאמר קרא "וטמא ראש נזרו" במי שנזרו תלוי

אינו חייב אלא חצי. ואם אמר קרבנות חצי נזיר עלי חייב את כל הקרבנות.

האומר הריני נזיר לכשיהיה לי...

י"ג. האומר הריני נזיר לכשיהיה לי בן ונולד לו בן הרי הוא נזיר, ואם נולדה לו בת או טומטום ואנדרוגיניוס אינו נזיר. ואין אומרים שכוונתו לכשאבנה.

אבל אם אמר כשיהיה לי ולד הוי נזיר גם בבת טומטום ואנדרוגיניוס. ואין אומרים שכוונתו לולד דמיחשב ביני אינשי.

ואם הפילה אשתו לת"ק אינו נזיר, והיינו כר"י הסובר בכרי שאינו נזיר מספק, ולר"ש הוי נזיר מספק, ויאמר שאם היה הולד בן קיימא הרי הוא נזיר חובה, ואם לאו הרי הוא נזיר נדבה.

ואם חזרה אשתו וילדה לת"ק הרי הוא נזיר, ולר"ש יתנה בזה שאם הראשון היה חובה השני נדבה, ואם הראשון נדבה השני חובה.

ואם הפילה והפריש קרבן וחזרה וילדה, לר"ש שספק נזירות להחמיר חלה הקדושה מספק, ולר"י שספק נזירות להקל הגמ' מסתפקת אם חלה הקדושה, ונ"מ לאיסור גיזה ועבודה, תיקו.

בן רחומי מסתפק היכא דאמר הריני נזיר לכשיהיה לי בן, ושמע חבירו ואמר ועלי, אם מקבל נזירות כשלחבירו יולד בן, או כשלו יולד בן. ואת"ל שמקבל כשילוד לו עצמו בן, ילה"ס מה הדין אם אמר "ואני". ואת"ל שכוונתו בשניהם כשילוד לחבירו בן, ילה"ס מה הדין אם אמר הריני נזיר כשיהיה לפלוני בן, ושמע חבירו ואמר ואני, תיבעי.

סדר מנין ב' נזירות בכמה מקרים

י"ג: האומר הריני נזיר, ונזיר לכשיהיה לי בן, ונולד לו בן באמצע הנזירות, מונה הנזירות השניה אחרי שגמר את הראשונה.

ואם אמר הריני נזיר כשיהיה לי בן, ונזיר, ונולד לו בן באמצע הנזירות, מונה את נזירות בנו, ואח"כ משלים את שלו.

בראשו. והגמ' מביאה ברייתא שכתוב בה שלוקה על כולם.

מי שאמר:

באיזה יום הנזיר מגלח

הסוגיא דלהלן נתבארה לעיל (ה' - ו') אליבא דרב מתנא דס"ל סתם נזירות ל' יום, ואליבא דרב פדא דס"ל כ"ט יום.

האומר הריני נזיר מגלח ביום ל"א, ואם גילח ביום ל' יצא. ואם אמר הריני נזיר ל' יום וגילח ביום ל' לא יצא.

מי שנדר ב' נזירויות מגלח ביום ל"א וס"א, ואם גילח בל' מגלח בס', ואם גילח בנ"ט יצא.

סתירת הנזירות אם נטמא בסיומה

אם אמר הריני נזיר ונטמא ביום ל' סותר כל הנזירות, ולר"א אינו סותר אלא ז' ימים כדי שיביא קרבנותיו בטהרה. ואם אמר הריני נזיר ל' יום ונטמא ביום הל' סותר כל הנזירות אף לר"א כיון שקיבל ל' יום שלימין.

אם אמר הריני נזיר ק' יום ונטמא ביום הק' סותר את הכל, ולר"א סותר ל' יום, ואם נטמא ביום הק"א סותר ל' יום, ולר"א אינו סותר אלא ז'.

המקבל נזירות בבית הקברות

ט"ז: מי שקיבל נזירות כשהוא בבית הקברות א"צ להביא קרבן טומאה. ואם יצא [ונטהר מטומאתו, י"ט]. ונכנס אפי' באותו יום, מביא קרבן טומאה, ולר"א דווקא בנכנס ביום השני מביא קרבן טומאה אבל אם נכנס ביום הראשון לא.

נחלקו ריו"ח ור"ל בקבלת נזירות בבית הקברות, להו"א נחלקו אם חלה עליו הנזירות, שלריו"ח חלה הנזירות ור"ל לא חלה הנזירות. מר בר רב אשי מבאר שאף לר"ל חלה הנזירות, אלא דס"ל דמ"מ אינו לוקה אם נטמא. והגמ' מביאה מברייתא שמי שהיה טמא ונזר אסור לגלח ולשתות יין, ואם גילח ושתה יין ונטמא למתים לוקה, ומבואר כדברי ריו"ח.

האומר הריני נזיר לכשיהיה לי בן ונזיר מאה יום, אם נולד לו בן לפני שמנה ע' יום לא הפסיד כלום, ואם נולד לאחר ע' יום סותר שבעים שאין תגלחת על פחות מל' יום.

לשיטת רב אם נולד לו בן ביום ע' עולה לו לכאן ולכאן ומגלח כבר ביום הק'. והגמ' מוכיחה ממתני' דלא כרב, ושואלת רב כמאן אמרה לשמעתייה-

הקובר את מתו ג' ימים לפני הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה, ואם קבר ח' ימים לפני הרגל בטלה הימנו גזירת שלושים, ומותר להסתפר בערב הרגל, ואם לא הסתפר בערב הרגל אסור להסתפר אחרי הרגל, ולאבא שאול מותר להסתפר אחר הרגל. הגמ' אומרת שטעמא דאבא שאול מפני שיום שבעה עולה לו לכאן ולכאן, אבל אין ראייה לדברי רב, דאבילות דרבנן ונזיר דאורייתא.

לרבי יוסי **שומרת יום כנגד יום ששחטו וזרקו עליה בשני שלה** ואח"כ ראתה דם, אינה אוכלת, ופטורה מפסח שני. הגמ' מבארת דטעמא דרבי יוסי משום שמקצת היום ככולו, והראיה השניה מטמאה רק מכאן ולהבא, וכדברי רב שיום אחד עולה לכאן ולכאן. ואע"פ שאמר רבי יוסי באופן זה או בזב שראה שתי ראיות ושחטו עליו בשביעי שנטמא למפרע, ומ"מ פטור מפסח שני לא אמר רבי יוסי שטמאים למפרע אלא מדרבנן. וכמו שמצינו שלרבי אושעיא הרואה זב ביום השביעי סותר ספירתו, ולריו"ח אינו סותר כלל, ואמר רב אושעיא שרבי יוסי סובר כריו"ח, ומבואר שאינו טמא אלא מכאן ולהבא, ומדרבנן טמא למפרע.

ט"ז. ומ"מ לרבי יוסי שייך זבה גמורה, (ואין אומרים שבזמן שלא ראתה ביום השלישי יפסיק את רצף ג' הימים) היכא שראתה ג' ימים רצופים, או שראתה בכלם סמוך לשקיעת החמה.

לילה לאו מחוסר זמן חלה הנזירות בלילה והייב קרבן על כל טומאה.

י"ט: אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ היפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף. הגמ' מעמידה ברייתא זו כרבי ישמעאל הנ"ל דס"ל שיש חילוק בין חטאת לעולה, דחטאת ועולה שניהם לכפרה, דאי עולה דזרון היא, יכולה להביאה כמו עולת נדבה. ואף דסבר רבי ישמעאל שבעל עוקר את הנזירות למפרע, מ"מ מביאה חטאת כשיטת ר"א הקפר, שהחטא בנזיר הוא שציער עצמו מן היין, ואפי' נזיר טהור חטא בזה, (ונזיר טמא שנה בחטא), ומביאה חטאת העוף על חטא זה.

י"ט: שיטת ר"א שטמא שנזר אינו סותר הנזירות עד שיהיו ב' ימים לפני הטומאה, וביאר רבא דהיינו בנטמא ביום השני. לעולא לא אמר ר"א הכי אלא בטמא שנזר, אבל בנזיר טהור שנטמא סותר אפי' יום אחד, ואביי מוכיח מברייתא שאף בזה אינו סותר אלא ב' ימים. (ואם קיבל נזירות ק' יום ונטמא ביום הק' אינו סותר אלא ל' יום. תוס'. אבל אם נטמא ביום הצ"ט סותר).

המקבל נזירות בחו"ל

מי שקיבל נזירות ארוכה בחו"ל והגיע לארץ ישראל, לב"ש הרי הוא נזיר ל' יום, ולב"ה נזיר כמנין הימים שקיבל בחו"ל.

הגמ' דנה אם מחלוקתם היא בטעם טומאת ארץ העמים, אם היא משום גושה או משום אורה, והגמ' מסיקה שנחלקו אם קונסים כמו סתם נזירות ל' יום, או כמו הנזירות שקיבל על עצמו.

כ: מעשה בהילני המלכה שקיבלה נזירות ז' שנים אם יבוא בנה מן המלחמה בשלום, וכשבא בשלום היתה נזירה ז' שנים, ועלתה לא"י והורוה ב"ה שתהיה נזירה עוד ז' שנים, ונטמאה בסוף הז' שנים, והיתה נזירה עוד ז' שנים, נמצאת נזירה כ"א שנה. ולר"י לא נטמאה כלל והיתה נזירה רק ז' שנים, (ואם היתה נטמאת ביום האחרון סובר ר"י כר"א שאינה סותרת אלא ל' יום).

י"ז: המקבל נזירות בבית הקברות והתרו בו שלא יקבל נזירות לוקה שהרי התרו בו. הגמ' מסתפקת בנכנס בשידה תיבה ומגדל ופתח חבירו את התקרה והתרו בו לצאת ולא יצא, אם מתחייב מיד, או שרק אחר שיעור שהייה חייב. תיקו.

י"ז: רב אשי מסתפק אם המקבל נזירות בבית הקברות חייב בתגלחת כטהור שנטמא, או דפטור כמו שאינו מביא קרבן טומאה.

והגמ' פושטת מדאיתא בברייתא שהמקבל נזירות בבית הקברות פטור מתגלחת וציפורין דכתיב "וטמא ראש נזרו וגילח וכו'".

נזיר שנעשה מצורע אינו סותר את הימים שמנה, ובסוף ימי חילוטו מגלח ומביא קרבן, הברייתא דנה אם ימי חילוטו עולים לו מן המנין או לא.

י"ח: אין בין נזיר טהור שנטמא לטמא שנזר אלא שטמא שנזר יום שביעי עולה לו לימי הנזירות, ונזיר שנטמא אין יום שביעי עולה לו למנין ימי הנזירות. ברייתא זו כשיטת רבי וכדלהלן.

נזיר שנטמא ונטהר מתי מתחיל למנות ימי נזירותו - כתיב "וקידש את ראשו ביום ההוא" לרבי היינו שביום השמיני שמביא קרבנותיו מתחיל למנות ימי נזירותו, ואע"פ שלא הביא קרבנותיו. ולרבי יוסי ברבי יהודה ביום השביעי שמגלח מתחיל למנות.

נזיר שנטמא טומאות הרבה

י"ח: אם נטמא ביום השביעי לטהרתו, לרבי יוסי ברבי יהודה אינו מביא אלא קרבן אחד, ולרבי לא חשיב טומאות הרבה אלא טומאה אריכתא.

ואם נטמא ביום השמיני לר"א מביא קרבן על כל טומאה, ולחכמים אם לא הקריב חטאת מביא קרבן אחד על הכל, ואם הביא חטאת מביא קרבן על כל טומאה ואפי' לא הביא אשם מונה נזירות טהרה, ולרבי ישמעאל בנו של ריו"ח ב"ב גם אשם מעכב.

ואם נטמא בליל שמיני, סברה הגמ' לומר שלרב חסדא מביא קרבן על כל טומאה דלילה לאו מחוסר זמן נחשב שהיתה שעה הראויה להביא קרבן. ואמר רב אדא בר אהבה שאם לילה מחוסר זמן לא חלה הנזירות בלילה ומביא קרבן אחד דהוי טומאה אריכתא, ואם

הפרת הבעל בנזירות אשתו

בעל מיפר נזירות אשתו.

אם אמר הריני נזיר ושמעה ואמרה ואני, יכול להפר את נזירותה, ושלו קיים.

הגמ' מסתפקת אם בעל מיגז גיז או מיעקר עקר, ונ"מ אם אשה אחרת התפיסה נזירות בנזירות שלה ואח"כ היפר לה בעל, אם השניה נזירה או לא. והגמ' מביאה ברייתא שכתוב בה שהיא מותרת והשניה אסורה, ומבואר דבעל מיגז גיז.

אע"ג דבעל מיגז גיז אם אמר לאשתו שקיבלה נזירות "ואני", אינו יכול להפר, דכמאן דאמר קיים לכי דמי, אמנם אם נשאל על הקמתו יכול להפר.

אשה שקיבלה נזירות והפרישה קרבנותיה ואח"כ היפר לה בעלה, אם הבהמה היתה שלו הבהמה מותרת, ואם היתה שלה - חטאת תמות. (אין מכאן ראיה דבעל מיגז גיז, דדילמא תמות כחטאת שמתו בעליה).

אשה שקיבלה נזירות ושתתה יין ונטמאה למתים ואח"כ היפר לה בעלה הרי זו סופגת את הארבעים (דבעל מיגז גיז). ואם היפר לה בעלה ואח"כ שתתה ולא ידעה שהיפר לה, אינה סופגת את הארבעים.

כ"ב: אשה שקיבלה נזירות ונטמאה ואח"כ היפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף. הגמ' מבארת דין זה לצד שמיעקר עקר, דרק חטאת מביאה משום ר"א הקפר שנזיר טהור ג"כ נקרא חוטא משום שציער עצמו מן היין. אבל אם בעל מיגז גיז מביאה גם עולת העוף.

אשה שקיבלה נזירות ואמרה אשה אחרת הריני כמותך, והיפר בעל הראשונה, גם השניה מותרת.

כ"ב: והנה רמי בר חמא הסתפק במתפיס בבשר זבחי שלמים, אם בעיקרא מתפיס או שמתפיס במצבו עכשיו. הגמ' דנה אם אפשר לפשוט ממה שאשה שקיבלה נזירות ואמרה חברתה ואני הרי היא נזירה אע"פ שבעלה היפר לה, דה"ה הכא כוונתו להתפיס במעיקרא. או שבשר זבחי שלמים כיון שהוא קדוש גם אחרי זריקת דמים שמא כוונתו להתפיס בו, אבל באשה שהיפר לה בעל יודע שא"א להתפיס.

הגמ' מסתפקת באשה שקיבלה נזירות ושמעה חברתה ואמרה הריני נזירה בעקבך, והיפר בעל

ב' כיתי עדים שנחלקו במנין הנזירות

לתנא דמתני' אם כת אחת אומרת שקיבל ב' נזירות, וכת אחת אומרת ה', לב"ש אינו נזיר כלל, ולב"ה הרי הוא נזיר שתיים.

ולרבי ישמעאל בנו של רי"ח ב"ב במקרה הנ"ל לכו"ע הרי הוא נזיר שתיים, ולא נחלקו אלא בכת אחת שאחד אומר ה' ואחד אומר ב'.

ואם עד אחד אומר ה' ולא ב', והשני אומר ב' ולא ה', עדותן בטלה ואינו נזיר כלל.

לרב הכל מודים במונה. ולרב חמא אם אחד אומר שקיבל אחד ושתיים, והשני אומר שאמר שלש ארבע וחמש, אין הכחשה על ב' הראשונות לב"ה. וכן אמרי במערבא.

מי שאמר:

התפסה בנזירות

ב: מי שאמר הריני נזיר, ושמע חבריו ואמר ואני, ושמע חבריו ואמר ואני, כולם נזירים.

ואמר ר"ל דאיירי דזוקא כשהתפיסו בתוך כדי דיבור, והיינו כדי שאלת שלום של תלמיד לרב, אבל לאחר כדי דיבור אין השני נזיר.

ואם הותר הראשון הותרו כולם, ואם הותר האחרון לא הותר אלא הוא, ואם הותר האמצעי הראשון אסור והאחרון מותר.

כ"א: ומבואר מדין זה שהשלישי מתפיס בשני ולא בראשון, ולפי זה אין השלישי צריך להיות תוכ"ד לראשון אלא לשני, וא"כ יכולים אנשים רבים להתפיס זה בזה.

כ"א: המתפיס בלשון פי כפיו ושערו כשערו אינו נזיר עד שיזיר אבר שהנשמה תלויה בו, (דאז הוי נזיר כמו באומר כבדי נזירה ראשי נזירה), ואם אמר יעשה פי כפיו מיין, ושערי כשערו מלגוז, הוי נזיר.

לתאוה יבקש נפרד ובכל תושיה יתגלע- לוט ושנתגלה קלנו בבתי כנסיות ומדרשות, דעמוני ומואבי אסורים ואיסורם איסור עולם.

אין הקב"ה מקפח אפי' שכר שיחה נאה, דבכירה שקראה לבנה מואב אין אסור אלא להלחם בהם אבל לצערם מותר, וצעירה שקראה בן עמי אסור אפי' לצערם.

לעולם יקדים אדם לדבר מצוה, דבכירה קדמה ד' דורות בישראל למלכות.

תמר זינתה לשם מצוה ויצאו ממנה מלכים ונביאים, זמרי זינה ונפלו עליו כמה רבבות מישראל.

גדולה עבירה לשמה כמו מצוה שלא לשמה. דכתיב "תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני, מנשים באוהל (שרה רבקה רחל ולאה) תבורך", שבעל אותה סיסרא ז' פעמים, ולא נהנתה ממנו, שהרי טובתן של רשעים אינה אלא רעה אצל צדיקים, (כמו שאמר הקב"ה ללבן שלא ידבר עם יעקב מטוב ועד רע).

לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות שלא לשמן, שמתוך שלא לשמן בא לשמן. שבשכר מ"ב קרבנות שהקריב בלק הרשע, זכה ויצאה ממנו רות.

דין קרבנות הנזירות אם בטלה הנזירות

כ"ד אשה שקיבלה נזירות והפרישה בהמתה ואח"כ היפר לה בעלה- אם הבהמה שלו הבהמה מותרת, ואם היא שלה- (כגון שקימצה במזונות שנתן לה, או שנתנו לה ע"מ שאין לבעלה רשות בהם) החטאת תמות, והעולה תקרב עולה, שלמים תקרב לשלמים ותאכל ליום אחד ואינם טעונים לחם.

ואם הפרישה מעות סתם יפלו לנדבה, ואם פירשה לאיזה קרבן המעות, דמי החטאת ילכו לים המלח ואסורים בהנאה ואין בהם מעילה, דמי העולה יביאו מהם עולה ויש בהם מעילה, ודמי השלמים יביאו מהם שלמים ונאכלים ליום אחד ואין טעונים לחם.

וכן דין המעות בקטן שקיבל אביו עליו נזירות (אבל אמו אינה יכולה לקבל), וגילח או מחה הוא או קרוביו. וכן הדין בנזיר שמת והשאיר מעות.

והנה נחלקו ר"י ורבנן בדין קרבן עולה ויורד לאשה שבעלה עשיר, לרבנן מביאה קרבן עני, ולר"י מביא עליה קרבן עשיר, מפני שנתחייב בכתובה בכל קרבנותיה.

הראשונה, אם כוונתה בעקבין כבתחילה והוא נזירה, או בעקבין בכולה מילתא ולא היא נזירה.

האומר לאשתו הריני נזיר ואת, ואמרה אמן, יכול הבעל להפר את שלה ושלו קיים. ולאביי אם תלה את נזירותו בנזירותה והיפר את שלה, גם שלו בטל. ואם שאל אותה אם היא נזירה ואמרה אמן, והיפר את שלה, שלו קיים.

אשה שאמרה הריני נזירה ואתה, ואמר אמן, אינו יכול להפר. הגמ' מבארת הטעם משום שהיו כקיום, ואם נשאל על הקמתו יכול להפר.

כוונת עבירה

כ"ג. אשה שקיבלה נזירות ושנתה יין ונטמאה למתים ואח"כ היפר לה בעלה הרי זו סופגת את הארבעים. ואם היפר לה בעלה ואח"כ שתתה ולא ידעה שהיפר לה, אינה סופגת את הארבעים, ולר"י סופגת מכת מרדות. ובברייתא איתא שצריכה כפרה וסליחה, וכשהיה מגיע ר"ע לפסוק זה היה בוכה, ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה וכו', וזו ג"כ כוונת הפסוק "ולא ידע ואשם ונשא עונו", בחתיכה ספק חלב ספק שומן. ואיסי בן יהודה דורש לאופן שהיו לפניו ב' חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן. והיינו שבין אם נתכוון לאיסורא, ובין אם היה הדבר בספק ונתכוון להתירא, ואפי' אם לבסוף לא היה כלל איסור צריך כפרה וסליחה. ומ"מ מהני כפרה וסליחה אף בב' חתיכות אע"ג דאיבעא איסורא.

ישרים דרכי ד' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם- לריו"ח היינו ב' אנשים שאכלו פסח ואחד אכלו לשם מצוה והשני לשם אכילה גסה. ולר"ל האוכל לשם אכילה גסה אינו רשע, אלא איירי בהיו אשתו ואחותו בבית לאחד נזדמנה אשתו ולשני אחותו. הגמ' שואלת שהרי אין כאן ב' דרכים. אלא משל ללוט ושתי בנותיו, שהם נתכוונו למצוה, והוא נתכוון לעבירה, וכדאמר רבי יוחנן שכל הפסוק "וירא את כל ככר הירדן וכו' " על שם עבירה נאמר. ואף שלא ידע בשכבה והיה אנוס, כיון שידע בקומה (לפיכך נקוד על ובקומה) לא היה לו לשתות יין גם למחר.

כ"ג: אח נפשע מקרית עוז ומדינים כבריח ארמון- לוט פירש מאברהם וכתוב לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ד'.

המפריש מעות עבור קרבנותיו ומת

כ"ו. מעות סתומין - המפריש מעות ולא פירש אם הם עבור חטאת או עבור עולה ומת, יפלו לנדבה, ודין זה הוא בין בנזיר וכו"ל (ולריו"ח הוא הלכה למשה מסיני), וכן בחייבי קינים שמתו יפלו המעות לנדבה. אבל מי שהיה מחויב חטאת ואמר הרי עלי עולה ומת, והשאיר מעות סתומין, ילכו לים המלח.

חייבי קינים שהפרישו מעות לקיניהם והעשירו, אם רצו מביאים בהם חטאת בהמה או עולת בהמה.

מעות מפורשים - נזיר שהפריש מעות אמר אלו לחטאתי ואלו לעולתי ואלו לשלמי ומת, דמי חטאת ילכו לים המלח וכו' כנ"ל. דין זה הוא אף כשאמר אלו לחטאתי ולעולתי ולשלמי. ול"ב אף באמר אלו לחובתי הרי אלו כמפורשים.

כ"ז: מעות סתומין שנפרדו מהם דמי החטאת, וכגון באמר אלו לחטאתי והשאיר לשאר נזירותי, דמי חטאת ילכו לים המלח, והשאיר יביא חציו לעולה וחציו לשלמים. ואם השתמש בכולם מעל, אבל אם השתמש במקצתם לא מעל. ואם אמר אלו לעולתי והשאיר לשאר נזירותי, יביא מדמי העולה עולה ויש בהם מעילה, ושאר המעות יפלו לנדבה, ואם השתמש בכולם מעל, אבל אם השתמש במקצתם לא מעל.

אם לא הפריש מעות סתומין עבור קרבנותיו, אלא דבר אחר -

בהמה סתומה תמימה דינה כמפורשת וכו"ל, ובעלת מום דינה כסתומה. (הגמ' להלן מביאה ב' מקומות שמוזכר חילוק בין מומן לבהמה, ולא בין בעלת מום לתמימה, ומשמע שבעלת מום כתמימה. והגמ' דוחה דבעלת מום ראויה לדמיה, וא"כ היינו דמים).

נסכא לרב נחמן דינו כמפרש ולרב נחמן בר יצחק דינו כסתומה.

סואר של קורות לכו"ע הוי כמפרש.

כ"ז. ומ"מ המפריש ב' תורים או ב' בני יונה, יכול הבעלים או הכהן לפרש איזו לחטאת ואיזו לעולה ואין דינם כסתומין, דיש על זה ילפותא מיוחדת (ולקח ועשה).

הגמ' סברה שמתני' כרבנן, דלר"י אין חילוק בין אם הבהמה משלו או משלה, והגמ' דוחה דבמתני' מודה ר"י כיון שהקדישה דבר שאינו צריך.

ל"ב סברה הגמ' דמתני' כר"י ושאיני הכא דלא צריכה, אבל לרבנן שאינו משועבד לה, הרי אינו יכול לתת עבורה, אלא איירי שהקנה לה בהמה, וא"כ הדין כמו שהיא הקדישה. ור"ב דוחה דכיון שא"צ להביא קרבן אין דעתו להקנות לה.

ארבעה אילים אינם טעונים לחם - אם הפרישה בהמה והיפר לה בעלה, וכו"ל. אב שהזיר את בנו וגילח או מחה הוא או קרוביו, וכו"ל. המפריש מעות לנזירותו ומת וכו"ל. וכן אם אבד האיל והקריבו אחר ונמצא האיל הראשון.

שלמי נזיר ששחטם שלא כמצותם כשרים, ואינם עולים לבעלים לשם חובה, ונאכלים ליום אחד, ואינם טעונים לחם ולא זרוע (לא נכלל בד' מקרים הנ"ל משום שנעשה שלא כמצוותו לא קחשיב).

כ"ח. המפריש מעות לנזירותו אסור להנות מהם, ואין בהם מעילה מפני שראויים כולם לשלמים. ואם מת והשאיר מעות סתומין יפלו לשלמים, ואע"פ שדמי חטאת מעורבים בהם. לריו"ח דין זה הללמ"מ, ולר"ל יליף מקרא "לכל נדריהם ולכל נדבותם", ומ"מ אף לר"ל במפורשים לא ילכו לנדבה כדתנא דבי רבי ישמעאל, וכדלהלן.

דין הקרבה בתמורה ובולדי קרבנות - תנא דבי רבי ישמעאל, רק קדשיך אשר יהיו לך וכו', איירי בולדי קדשים ותמורתם, שיעלם לבית הבחירה, ולא ימנע מהם מים ומזון (דהו"א שימותו דווקא בבית הבחירה) אלא יקריבם, דתמורת עולה קריבה עולה, וולדי שלמים קריבים שלמים, אבל בולד חטאת ותמורת אשם אינם קריבים מהללמ"מ, ומקרא ילפינן שאם הקריבם עובר בעשה.

כ"ה: אשם שניתק לרעה והקריבוהו עולה כשר, אבל אם עדיין לא ניתן לרעה פסול.

מתי אב מקבל נזירות לבנו

האב יכול לקבל נזירות על בנו, אבל האם אינה יכולה. ואם מיחה הבן או קרוביו, או שגילח הוא או שגילחוהו קרוביו אינו נזיר. (דין הקרבנות או המעות שהופרשו עבור נזירותו שבטלה, נתבארו לעיל כ"ד).

כ"ט: נחלקו ריו"ח ור"ל במקור האי דינא. לריו"ח הלכה למשה מסיני היא בניזיר, ולר"ל מזרבנן כדי לחנכו במצוות.

כמה ביאורים לדעת ר"ל - לר"ל אין אשה מדרת בנה בניזיר דקסבר שאין אשה חייבת בחינוך. ואין האב מדיר בתו בניזיר משום שסבר שאין חייב בחינוך בתו. ובבנו יכול אף לידור נדרים בשביל בנו. ומועילה מחאת הקרובים משום שחכמים לא תיקנו באופן שהוא בזיון לבן. ומוותר הבן לגלח כל שערו בסיום הנזירות, דקסבר הקפת כל הראש מדרבנן, וחינוך דרבנן דוחה איסור הקפה, וכן סובר שאיסור הבאת חולין בעזרה הוא מדרבנן, וכן סובר שאין שחיטה לעוף מן התורה, ועל כן אפשר לאכול העוף ע"י מליקה.

לריו"ח ניחא כל הנ"ל לפי פשוטו, מפני שקבלת הנזירות לבן היא מדאורייתא.

חטאת העוף הבאה על הספק אינה נאכלת, דמקיש זכר לנקבה שמביאה קרבן על הספק, ומאותו המין שהוא בא על הודאי. אמנם קרבן הנקיבה על הספק אינו נאכל מפני שבזכר יש איסור אחד ספק חולין בעזרה אבל בנקיבה יש איסור נוסף ספק נבילה. הגמ' מבארת דאי נימא שקסבר רבי יוסי אין שחיטה לעוף מן התורה, כוונת הברייתא ב' איסורים מדרבנן.

כ"ט: עד מתי האב מדיר את בנו - לרבי עד שיביא ב' שערות. ולרבי יוסי ברבי יהודה עד שיגיע לעונת נדרים הגמ' רצתה לתלות את מחלוקתם במחלוקת ריו"ח ור"ל, והגמ' דוחה ד"ל כריו"ח ונחלקו אם מופלא הסמוך לאיש דאורייתא או דרבנן. וכן י"ל כר"ל ונחלקו אם חינוך דרבנן דוחה דין מופלא הסמוך לאיש דרבנן או לא.

רבי חנינא הדירו אביו בניזיר, ובדקו ר"ג אם הביא ב' שערות, לרבי יוסי בדק אם הגיע לעונת נדרים. ואמר רבי חנינא שא"צ לטרוח לבדוקו, שאם אינו קטן הוא מקבל על עצמו נזירות (ונשקו ר"ג ואמר

וכן נזיר שהביא ג' בהמות ולא פירש כל אחת לאיזה קרבן היא, כל אחת תקרב לקרבן הראוי לה, ולא אמרינן שבהמה לאו כמפרש, שהרי כל בהמה ראויה לקרבן אחר.

כ"ז: מתי הבן יוצא בקרבנות אביו - היו הוא ואביו נזירים, והפריש אביו מעות לנזירותו ומת, ואמר הבן הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אבא, יכול לגלח ולהקריב קרבנותיו ממעות אביו. ואם היה נזיר בחיי האב אינו יכול לגלח על מעות אביו, אלא דין המעות כנ"ל במעות סתומין ובמעות מפורשין.

כ"ח: אין הבן יכול להתכפר בחטאת שהפריש אביו (דכתיב קרבנו), אף אם שניהם עשו עבירה קלה או ששניהם עשו עבירה חמורה (דכתיב קרבנו פעם נוספת), וכן אינו יוצא במעות שהפריש אביו ואין דינו כנזירות (דכתיב קרבנו פעם שלישית), וכן אין אדם יוצא בקרבן שהפריש לעצמו על חטא אחר (דכתיב על חטאתו), וכן לא במעות שהפריש לעצמו על חטא אחר כגון חלב ודם.

עד מתי הבעל מיפר נזירות אשתו

לת"ק מיפר עד זריקת דם אחד הקרבנות, מפני שמאז מותרת בין. וגילוח אינו ניוול דאפשר בפאה נכרית.

לר"ע עד שחיטת אחד הקרבנות, אבל אח"כ לא משום הפסד קדשים. הגמ' מעמידה בשחט החטאת ברישא, אבל אם שחט עולה או שלמים יכול לזרוק הדם שלא לשמן ולהתיר הבשר באכילה, כמו ששינו גבי כבשי עצרת, (ובשבת לא יזרוק ואם זרק הורצה להקטיר אימורים לערב).

לר"מ יכול להפר אפי' אחר זריקת דמים, כדי שלא תהיה אשתו מגולחת. ופאה נכרית אידי דזוהמא לא ניחא לה.

כ"ח: לר"א דס"ל שנזיר אסור בין עד אחר תגלחת, יכול להפר עד אחר תגלחת.

אם הביאה קרבנות טומאה יכול להפר כדי שלא תהיה אשתו מנוולת.

בית שמאי:

הקדש ונזירות בטעות

ל"א: לב"ש הוי הקדש ולב"ה אינו הקדש. וכגון שאמר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי זה הקדש ויצא שור לבן, (דינר זהב, חבית יין).

טעמא דב"ש שכמו שמצינו בתמורה שחלה אפי' בטעות, ה"ה בתחילת הקדש. ולב"ה א"א להחיל קדושה חדשה בטעות.

רב אשי רצה לבאר בטעמא דב"ש שכוונת המקדיש לשור השחור הראשון שיצא מביתו, ואיירי שיש לו כמה שוורים שחורים. ולב"ה כוונתו אם השור הראשון שיצא יהיה שחור, דאם כוונתו כב"ש היה אומר "שיצא בראשון". וחשיב הקדש בטעות כיון שדיבורו נראה כטעות.

ולפי זה הקדש בטעות ממש לא חל אף לב"ש, ומה שמצינו שאמרו ב"ה לב"ש שנזיר שהפריש קרבן ונשאל על נזירותו תצא הבמה ותראה בעדר, כך הדין גם לב"ש, אלא שב"ה טעו בהבנת דבריהם.

ל"א: אמנם מבואר במתני' לקמן (ל"ב: ויבואר בפירוט להלן) בו' אנשים שהלכו בדרך ובא אדם כנגדם, ואמר אחד הריני נזיר שזה פלוני והשני אמר הריני נזיר שאין זה פלוני וכו', דלב"ש כולם נזירים. ומבואר דלב"ש הקדש בטעות הוי הקדש.

ועל כן מבאר אב"י שהמקדיש אומר בצהריים לאחר שיצאו השוורים (וכן בדינר ובחבית לאחר שעלו) שהוא מקדיש את השור השחור שיצא מביתו ראשון, דהוא קדוש אע"פ שלבן יצא ראשון.

הגמ' מבארת שלב"ש המקדיש בעין רעה הוא מקדיש, ושור לבן גרוע משור שחור, ויין עדיף משמן משום שהמשנה נשנתה בגליל ושם יין עדיף משמן.

שיהיה מורה הוראה בישראל, וכך היה לאחר ימים מועטים). הגמ' מבארת שלפי רבי שהאב מדיר את בנו עד שיביא ב' שערות, א"כ אף אם הגיע לעונת נדרים כוונתו להיות נזיר בשביל אביו, עד שיביא ב' שערות. וכן לדברי רבי אם הביא ב' שערות באמצע הנזירות צריך למנות נזירות על של אביו ונזירות נוספת שלו. (ולרבי יוסי ברבי יהודה מונה רק של אביו).

מתי הבן יכול להקריב קרבנות אביו לנזירותו

ל: לשיטת רבי יוסי אם היו הוא ואביו נזירים, והפריש אביו מעות סתומים לנזירותו אין הבן יכול להשתמש בהם עבור נזירותו, אלא יפלו לנדבה. אבל אם אחר שמת אביו אמר שהוא נזיר ע"מ שישלח על מעות אביו, יכול להקריב קרבנות אלו עבור נזירותו.

בת אינה מגלחת על קרבנות אביה, ואף אם אין לו אלא בת, דההלכה היא על הבן, ולא על היורש.

ל: לשיטת ר"א ר"מ ור"י גם אם היה נזיר בחיי אביו יכול לגלח על מעות אביו.

רבה מסתפק היכא שהיו לאב ב' בנים, אם ההלכה שהקודם מגלח, או שזה ירושה וכל אחד מקבל פלגא. ורבא מסתפק אם הבכור מקבל פי שניים, דאף אם זה ירושה דילמא בהקדש אינו נוטל פי שניים.

עוד מסתפקת הגמ' באופן שאחד מהם היה נזיר עולם והשני נזיר ל' יום, אם יכול לגלח על של אביו. ועוד מסתפק רב אשי באופן אחד מהם טהור והשני טמא, אם מגלח על מעות אביו.

ממה שר"א לא חולק במתני' לומר שפותחין בנולד, מבואר שר"א חזר בו.
תנאי נולד - פותחין ע"י שאומרים אילו הייתם יודעים שביהמ"ק עלול להחרב לא הייתם נוזרים.

הריני נזיר שזה פלוני וכו'

ל"ג היו מהלכים בדרך והיה אחד מהלך כנגדם, ואמר אחד הריני נזיר שזה פלוני, והשני אמר הריני נזיר שאין זה פלוני, והשלישי אמר הריני נזיר אם אחד מכם נזיר, והרביעי אמר הריני נזיר אם אחד מכם אינו נזיר, והחמישי אמר הריני נזיר ששניכם נזירים, והשישי אמר הריני נזיר שכולכם נזירים -

לב"ש כולם נזירים.

לב"ה אינו נזיר אלא מי שנתקיימו דבריו, ואם חזר בו, הרי הוא נזיר אם נתקיימו דבריו האחרונים.

לרבי טרפון אף אחד מהם אינו נזיר, לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה.

ל"ד. ואם אותו אדם חזר לאחוריו ואין ידוע מי היה, אין אחד מהם נזיר, והיינו כשיטת ר"י הנודר ע"מ שיש בכרי הזה מאה כור ונגנב או שאבד שלא חל הנדר. ולר"ש צריך לקבל נזירות על הצד שאינו נזיר ולנהוג נזירות ממ"נ.

ראה את הכוי וכו'

הראשון אמר הריני נזיר שזה חיה, והשני אמר הריני נזיר שזה אינו חיה, והשלישי אמר הריני נזיר שזה בהמה, והרביעי אמר הריני נזיר שאין זה בהמה, והחמישי אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה, והשישי אמר הריני נזיר שזה אינו לא חיה ולא בהמה, והשביעי אמר הריני נזיר אם אחד מכם נזיר, והשמיני אמר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר, והתשיעי אמר הריני נזיר אם כולם נזירים, הרי כולם נזירים מספק.

ואם אמר אדם את דברי הששה הראשונים הרי הוא נזיר ו' פעמים.

ואם אמר אדם שכל הנזירות הללו יחולו עליו, הרי הוא נזיר תשע נזירות.

שור שחור הנמצא בין הלבנים מגרע את מחירם (בתורא דקרמונאי, אבל בסתמא השחור משובח יותר). כתם לבן בשור שחור סימן לחולי. שור אדום משובח לאכילה, והלבן משובח לחרישה.

ל"ב. אם נהג התר בנזירותו ונשאל לחכם - לתנא דמתני' "מונה משעה שנדר". ובברייתא איתא שלרבנן מונה איסור כימים שנהג התר, ולרבי יוסי די בל' יום. הגמ' מבארת די"ל דמתני' כרבי יוסי ואיירי בנזירות מרובה, שאינו משלים אלא ל' יום והשאר עולה לו. ואב"א מתני' כרבנן, ואימא כמשעה שנדר.

אם נשאל לחכם והתירו והיתה לו בהמה מופרשת - תצא ותרעה בעדר. ואמרו ב"ה לב"ש דמבואר שהקדש בטעות אינו הקדש, ואמרו להם ב"ש שבמעשר בהמה אם קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתם קדושות, ומבואר שהקדש בטעות הקדש, ואמרו להם ב"ה דשם יש גזה"כ על התשיעי והאחד עשר כמו על העשירי, וראיה ממה שהשמיני והשנים עשר אינם קדושים.

אם קרא לתשיעי עשירי בכונה לרב נחמן אינו קדוש, ולרב חסדא ורבה בר רב הונא קדוש. הגמ' דנה אם יש ראייה ממתני' לדין זה.

תמורה בטעות - רב ירמיה מזדייק מדברי ב"ש שתצא ותרעה בעדר משום דאגלאי מילתא דלאו שפיר נזר, דה"ה לב"ה בתמורה דליתא לעיקר ההקדש לא חלה התמורה.

התר נזירות ע"י פתח

ל"ב: קיבל נזירות ומצא שנגנבה בהמתו - אם נזר אחרי שנגנבה אינו נזיר, ואם נזר לפני שבהמתו נגנבה הוי נזיר, דאין פותחין בנולד.

קיבל נזירות ומצא שנחרב ביהמ"ק - נחום המדי התיר אף לאלו שנזרו קודם החורבן, ואמרו לו שאין הדין כך אלא מותרים רק אלו שנזרו אח"כ. רב יוסף רצה להתיר שהרי רומז החורבן בפסוק (היכל ד' היכל ד' היכל ד' המה), ואמרו לו שזמן החורבן לא רמוז. ואביי רצה להתיר מחמת שזמן החורבן רמוז (שבועים שבעים) ואמרו לו שיום החורבן אינו רמוז.

הנ"מ בין פרט וכלל ופרט, לכלל ופרט וכלל, שבכלל ופרט וכלל מרבים גם דבר שדומה בצד אחד לפרט, ובפרט וכלל ופרט מרבים רק מה שדומה בב' צדדים. הנ"מ בין פרט וכלל למיעוט ורובי, שפרט וכלל מרבה עלים ולולבים, ומיעוט ורובי מרבה לולבים ולא עלים.

התר מצטרף לאיסור

ל"ו: שיטות האמוראים - לרבי אבהו בשם ריו"ח בכל איסורי תורה אין התר מצטרף לאיסור חוץ מנזיר דכתיב "משרת", (ומצטרף בין באכילה ובין בשתיה, ולשיטת רבי אלעזר רק בשתיה - ל"ח. ואף ריו"ח לא אמר כן אלא לשיטת ר"ע, אבל לרבנן לומדים ממשרת טעם כעיקר ולא התר מצטרף לאיסור - ל"ז). ולזעירי גם באיסור "שאור בל תקטירו" התר מצטרף לאיסור דכתיב "כל", וס"ל כרבי אלעזר דדריש "כל, וא"כ ה"ה בחמץ התר מצטרף לאיסור דכתיב "כל. (ולאביי בהקטרה חייב אף בפחות מכזית).

המקפה של תרומה שמעורב בו שום ושמן של חולין ונגע טבול יום במקצתם פסל את כולם דמקפה עיקר. ואם המקפה של חולין והשום והשמן של תרומה לא פסל אלא מקום מגעו, ואין אומרים שיתבטלו ברוב, הואיל וזר לוקה עליהם אם אכל כזית.

לזעירי אין הכונה כזית ע"י התר מצטרף לאיסור, שהרי בכל התורה אין התר מצטרף לאיסור, אלא שיכול לאכול כזית מהאיסור בכדי אכילת פרס, וקסבר כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא, והא דבכותח הבבלי לרבנן אינו חייב על אכילתו באוכל כזית בכדי אכילת פרס, משום שאם אוכלו בפני עצמו בטלה דעתו אצל כל אדם, וע"י טיבול אין בו כזית בכדי אכילת פרס.

ל"ז: שתי קדירות אחת של חולין ואחת של תרומה ושתי מדוכות אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלו אלו לאלו מותרים שאני אומר תרומה לתוך תרומה וחולין לתוך חולין נפלו, ואע"פ שכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא הכא איירי בתבלין שתרומתו מדרבנן, ועל כן מקילים לומר שאני אומר וכו'. וכן בחולין ותרומה בשתי קופות אומרים שאני אומר וכו', משום דאיירי בתרומה בזמן הזה דרבנן.

ל"ז: אביי (אחרי שקיבל את הביאורים הנ"ל) שואל מנלן ללמוד מ"משרת" התר מצטרף

שלשה מינים:

ל"ד: הנזיר אסור בג' מינים, טומאה, תגלחת, והיוצא מן הגפן.

אם הנזיר אסור בגפן עצמו וכללי הדרשות

ל"א הנזיר אסור אף בעלים ולולבים של הגפן. והגמ' מדייקת ממתני' (דתנן היוצא מן הגפן, ענבים) שאינו חייב בעלים ולולבים.

ביאור מחלוקתם - ר"א דריש מיעוט (יין ושיכר) ורובי (מכל אשר יעשה), וריבה הכל חוץ משבישתא זמורות. ורבנן דורשים פרט (יין ושיכר) וכלל (מכל אשר יעשה) ופרט (מחרצנים ועד זג), דאין דנים אלא כעין הפרט, שהוא פרי ופסולת פרי (חומץ), ומרבה אף פרי שאינו גמור וענבי דכרי שהתליעו שהם כעין הפרט. ומ"עד" זג מרבים בין הביניים. והא שפירט הכתוב מחרצנים ועד זג כדי ללמד שפרט וכלל בלא פרט אין דנים כעין הפרט אלא הכלל מוסיף על הפרט.

ל"ה: ראב"ע שדורש מ"חרצנים ועד זג" שאינו חייב אלא בשני חרצנים וזג, צריך לסבור כר"א שדורש מיעוט ורובי. ואב"א כרבנן, ואף שעצם הפסוק לא מיותר, אפשר לדרוש כלל ופרט ממה שלא כתב חרצנים וזג יחד עם שאר הפרטים, ואפשר לדרוש שני חרצנים וזג ממה שכתב חרצנים בלשון רבים וזג בלשון יחיד.

ר"א דורש את מידת פרט וכלל ופרט גבי דיני שומרים כי יתן איש וכו'), או בקרבנות (ואם מן הצאן וכו'). וכן מוהא דכתיב בקרבנות "מן הבהמה מן הבקר" פרט (מן) וכלל (הבהמה) ופרט (בקר וצאן) למעט חיה, ו"א דחיה בכלל בהמה ואין דורשים פרט וכלל ופרט.

ל"ה: הגמ' לומדת את דרשת כלל ופרט וכלל מדאיתא בברייתא גבי מעשר שני שדורשים כלל (בכל אשר תאווה נפשך) ופרט (בבקר וכו') וכלל (ובכל אשר תשארך נפשך), ולומדים שצריך כעין הפרט שהוא פרי היוצא מפרי וגידולי קרקע, והכלל האחרון מוסיף מה שדומה לפרט.

רביעית דם שיצאה משני מתים מטמאה באהל.

חלה של תודה טעונה רביעית שמן.

נזיר בחלות ורקיקין נותן רביעית שמן.

רביעית מים חיים למצורע.

כמה משקין מצטרפים לרביעית לפסול כהן.

הוצאת כמה מיני משקין בשבת שיעורה רביעית.

שיעורי רביעית נוספים והטעם שלא נמנו בהנ"ל-

נט"י לאחד או לשניים מרביעית. (פלוגתא).

שיעור המים להשקאת סוטה חצי לוג, ולר"י רביעית.

(פלוגתא).

עביט של מי רגלים נותן לתוכו כל שהוא מים, ולרבי

זכאי רביעית. (פלוגתא).

שיעור מקוה למחטים וצינוריות רביעית. (ביטלוג רבנן).

חיוב מלקות בנזיר

ל"ח: שיעור החיוב- הנזיר אינו חייב אלא

בכזית, דכתיב לא יאכל. ולמשנה ראשונה השיעור

למלקות הוא רביעית, כשתית יין. ולר"ע פת

השרויה בין מצטרפת לשיעור כזית.

כל היוצא מן הגפן מצטרפים זה עם זה.

כמה מלקות יש באיסורי נזיר- חייב על יין או

ענבים או חרצנים או זגים כל אחד בפני עצמו,

דכתיב "וענבים לחים ויבשים לא יאכל", וכן

בשאר איסורי נזיר אף שהוא מין אחד אם הם ב'

שמות (חמרא חדתא ועינבי) חייב על כל אחד

בפני עצמו. אכל ענבים לחים ויבשים וחרצנים

וזגים וסחט אשכול ענבים ושתה לוקה על כל

אחת, וכן לוקה על בין הביניים.

לאביי אכל חרצן או זג לוקה שתים, (ואם אכל

חרצן וזג לוקה שלש). ולרבא אינו לוקה אלא

אחת.

הנזיר לוקה אף על "לא יחל דברו".

נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת,

ואם התרו בו כמה פעמים לוקה על כל פעם.

ל"ט. לראב"ע אינו חייב בחרצנים וזגים אלא

באוכל שני חרצנים וזג.

לר"י חרצן הוא החיצוני וזג פנימי, ולרבי יוסי זג

הוא החיצון כזוג בהמה.

לאיסור ולא טעם כעיקר, וכדמצינו בברייתא

שדורשים ממשרת טעם כעיקר בנזיר, ולומדים

מנזיר ק"ו לכל התורה (נזיר קל מפני שאין איסורו

איסור עולם, ואין איסורו איסור הנאה, ויש התר

לאיסורו).

הגמ' מיישבת דבאמת לרבנן לומדים ממשרת

טעם כעיקר, ורבי אבהו איירי לשיטת רבי עקיבא,

ואף שמדברי ר"ע במתני' ליכא ראייה להתר

מצטרף לאיסור (דדילמא איירי ביש בין עצמו

שיעור כזית, וקמ"ל שהשיעור כזית ולא רביעית),

מ"מ בברייתא איתא להדיא שלר"ע נזיר חייב

בכזית של התר המצטרף לאיסור.

ל"ז: הגמ' דנה **מנא ליה לר"ע טעם כעיקר.**

דמבשר בחלב ליכא למילף, שהרי בשר בחלב

חידוש הוא שאינו חייב אלא ע"י בישול, אלא יליף

מגיעולי עכו"ם דאין איסורם אלא ע"י טעם

בעלמא, והיינו בקדירה בת יומה שאינו נותן טעם

לפגם, ורבנן ס"ל דגיעולי עכו"ם חידוש הוא שהרי

בכל התורה נטל"פ מותר, ואף בקדירה בת יומה

א"א דלא פגמה פורתא.

ר"ע לא לומד התר מצטרף לאיסור מנזיר לכל

התורה, משום דנזיר וחטאת הוו ב' כתובים

הבאים כאחד ואין מלמדים. דכתיב בחטאת "כל

אשר יגע בבשרה יקדש" וילפינן שאם יגע

בבשרה יקדש להיות כמותה.

ורבנן ס"ל שנזיר וחטאת צריכי ואפשר ללמוד

מהם לכל התורה (נזיר מקדשים לא ילפינן, ומנזיר

לא ילפינן דחמיר איסוריה דאפי' חרצן אסור).

ולר"ע אפשר ללמוד מנזיר לכל התורה, וא"כ הוו

ב' כתובים, ולרבנן חטאת להתר מצטרף לאיסור,

ונזיר לטעם כעיקר ומזה לומדים לכל התורה.

איסורי נזיר מצטרפים זה עם זה, ואפי' אכלם בזה

אחר זה, אבל התר אינו מצטרף לאיסור אלא בבת

אחת.

עשר רביעיות הן

ל"ח. רביעית יין לנזיר.

ד' כוסות בפסח שיעורם רביעית.

השותה רביעית אסור להורות.

השותה רביעית ונכנס למקדש חייב מיתה.

תגלחת נזיר ובשאר דינים

סתם נזירות ל' יום. ואם גילח או שגילוהו ליסטים סותר ל' יום.

הגמ' דנה אם השיער גדל בעיקרו או בסופו, ונ"מ אם גילוהו ליסטים רק את סופו, שכיון שאין קדושת נזיר חלה אלא על השיער שהיה בשעת קבלת הנזירות, אם השיער גדל בסופו נמצא שלא גילח את השיער הקדוש. הגמ' מוכיחה משיער צבוע שכשגדל אין צבע בעיקרו, דמעיקרו הוא גדל. ולפי זה הא דתניא שאם גילוהו ליסטים ושיירו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר, איירי בגילוהו אחר מלאת, וכר"א דאינו סותר אלא ז', שזהו השיעור הנצרך כדי שיגדל שיעור לכוף ראשו לעיקרו, הנצרך למצות גילוח.

ל"ט: גילח בתער חייב. ואם תלש ביד או מירט או סיפסוף לתנא דמתני' ולר' יאשיה חייב, דכתיב "גדל פרע שער ראשו", ולר' יונתן פטור, וקרא לעבור עליו בעשה ולא תעשה. ואית דיליף תלש וכו' מ"לא יעבור על ראשו", והא דכתיב תער ללמד על תגלחת נזיר שתהיה בתער. ולרבי לומדים מ"תער" לעבור עליו בב' לאוים.

מ. שיעור הגילוח - אפי' גילח כל שהוא לוקה, והמותיר ב' שערות לא קיים מצות תגלחת, ואינו סותר אלא בגילוח רוב הראש, ובגילוח כעין תער, ולר"ש שתי שערות סותרות הנזירות.

ג' מצווים לגלח נזיר מצורע ולווים, ואם גילחו שלא בתער או ששיירו ב' שערות לא עשו כלום. הגמ' אומרת שא"א ללמוד דין תער במצורע מלוויים (שכן טעונים תנופה בגופם), וכן א"א ללמוד מנזיר (שכן קרבנו טעון לחם), אלא לומדים מצד השוה. ורבא מברניש פריך שמצורע קרבנו בדלות משא"כ נזיר ולוויים.

מ: המשחית זקנו לרבנן אינו חייב אלא בתער, דכתיב "זקנו" לומר שמצורע מותר לגלח זקנו בתער, אע"פ שבעלמא אסור גילוח בתער שיש בו השחתה. ולר"א אפי' במלקט ורהיטני חייב.

מ"א. ור"א יליף שתגלחת מצורע בתער מגז"ש ראשו ראשו מנזיר. ורבנן לומדים מראשו שתגלחת מצורע דוחה לאו דהקפה, דאי כתב זקנו הו"א הקפת כל הראש לאו שמה הקפה.

מ"א: ואי כתב ראשו, ולומדים עדל"ת, ושהקפת כל הראש שמה הקפה, אכתי לא ידעינן שמגלח בתער. ור"א יליף עדל"ת מ"לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך".

רב אחא בריה דרב איקא לומד דין רובו ככולו, ממה שהוצרכה התורה ללמד שאם שייר ב' שערות לא קיים מצות גילוח.

מ"ב. הגמ' מסתפקת בגילח ושייר ב' שערות, וחזר וגילח רק אותם אחרי שצמחו שאר שערותיו. או שנשרה אחת וגילח אחת, (אבל בגילח ואח"כ נשרה יצא יד"ח בראשונה), ופשיט שאע"פ ששיער אין כאן מצות גילוח אין כאן.

גילוח בלא כוונה - מותר לנזיר לחפוף או לפספס, אבל אסור לו לסרוק. הגמ' מעמידה את המשנה כר"ש דסבר דבר שאין מתכוון מותר, ומ"מ אסור לסרוק דהסרוק כוונתו להסיר נימין מדולדלות. שיטת רבי ישמעאל שאסור לחוף באדמה. הגמ' מסתפקת אם מותר לחוף באדמה שיודעים שאינה משרת את השיער, או שאסור גזירה משם אדמה המשרת את השיער.

מתי מתחייב מלקות כמה פעמים

אם היה שותה או מגלח או נטמא כל היום אינו חייב אלא אחת, אבל אם התרו בו כמה פעמים חייב על כל אחת ואחת.

מ"ב: ולענין טומאה שניה נחלקו רבה ורב יוסף (בדעת רב הונא) -

שיטת רבה שהנוגע במת אינו חייב על נגיעה נוספת.

והא דתנן במתני' שאם אמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ואחת, איירי שלא בחיבורין שכבר אינו נוגע במת הראשון שיש כאן תוספת טומאה, וטומאה בחיבורין של אדם הנוגע במת היא מדאורייתא, אבל באדם הנוגע באדם הנוגע במת אינו דאורייתא, ועל זה אמרו שלא אמרו טומאה בחיבורים אלא לתרומה וקדשים, ולא לנזיר ועושה פסח.

אמנם טמא הנכנס לאהל המת אף לרבה חייב שתיים אחד על הטומאה ואחד על הביאה, ואיירי דווקא בנכנס לבית שיש שם מת ע"י שידה תיבה

סותרת את כל הנזירות וחייב קרבן, והתגלחת אינה סותרת את כל הנזירות (כנ"ל) ואין חייב קרבן, ומ"מ סותרת ל' יום, דבעינן גידול שער וליכא.

הותר מכללו - יוצא מן הגפן לא הותר מכללו ("מיין ושכר זייר"), אבל טומאה הותרה במת מצוה ("לאביו ולאמו לא יטמא"), ותגלחת הותרה במצורע ("את ראשו ואת זקנו").

איסור על המגלח - גם המגלח עובר על איסור ("תער לא יעבור על ראשו"), אבל המטמא אינו עובר ("וטמא ראש נזרו").

מ"ד: סדר טהרת הנזיר - נזיר שנטמא מזה שלישי ושביעי, ומגלח בשביעי, ומביא קרבנותיו בשמיני. ואם גילח בשמיני לר"ע מ"מ מביא קרבנותיו בשמיני. ושאל ר"ט למה מצורע שגילח בשמיני מביא קרבנותיו בתשיעי, וענה לו ר"ע שנזיר טהרתו תלויה בימים, אבל מצורע תלוי בתגלחת. הגמ' דנה אם ר"ט קיבל את החילוק של ר"ע או לא, ומהא דתנן שאם גילח בשמיני מביא קרבנותיו בתשיעי ליכא ראייה, דדילמא איירי שטבל בשמיני.

כניסת טמאים לג' מחנות - י"א שזב טבול יום קודם הערב שמש אסור להכנס למחנה לווייה, ואביי סובר שמותר לו להכנס, אא"כ הוא מחוסר כיפורים, דלכך קרא הכתוב למחנה לווייה "אהל מועד" לומר שאסור למחוסר כפרה להכנס לשם כמו שאסור להכנס לאהל מועד.

נזיר טמא מת מותר להכנס למחנה לווייה, ואפי' מת עצמו מותר, דכתיב "ויקח משה את עצמות יוסף עמו".

סדר התגלחת וקרבנות הנזיר

מ"ה. על איזה קרבן מגלח - לר"י מביא חטאת עולה ושלמים, ושוחט את השלמים ומגלח עליהם דכתיב "ושחטו פתח אהל מועד" וא"א לומר ששם מגלח שהרי הוא דרך בזיון, וי"א מדכתיב לא תעלה במעלות על מזבחי, וי"א מדכתיב "ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש" ומבואר שאינו מחוסר אלא לקיחה ונתניה, וי"א שדורשים שיגלח במקום שמבשל את השלמים.

ומגדל, ובא חבירו ופתח את המעזיבה, או בנכנס כשהוא גוסס ויצאה נשמתו כשהוא שם, דהטומאה והביאה באים כאחד, אבל בנכנס לבית אין הטומאה והביאה כאחד שהרי הכניס את ידו או את אפו או את אצבע רגלו לפני שאר גופו, ולוקה על הטומאה ולא על הביאה.

לשיטת רב יוסף טמא שנטמא חייב שתיים (שכך שיטת תנא דמתני' ודלא כתנא דברייתא).

טומאה בגוסס

מ"ג. איתא בברייתא "להחלו" עד שעה שימות, רבי אומר "במותם" יטמא עד שימות.

לרבי יוחנן לשניהם מותר להטמא גוסס ונחלקו במשמעות דורשין. ולר"ל לת"ק אסורים להטמא אף לגוסס. הגמ' מבארת שאף לר"ל אין הגוסס מטמא, ומ"מ אף גוסס מחללו.

הגמ' מבארת מה יעשה כל מ"ד עם הדרשות של המ"ד השני. (דינים נוספים הנלמדים מהדרשות - מותר לנזיר להטמא לקרוביו לטומאת זיבה. נזיר שכבר נטמא אינו מוזהר מלהטמא).

טומאה לקרובים בגוף שאינו שלם

מ"ג: לרב אסור לכהן הדייט להטמא לאביו אם נקטע ראשו, וס"ל כרבי יהושע וד' זקנים שאסרו על רבי יצחק להטמא לאביו לאחר ג' שנים.

ואמנם אם אביו הוא מת מצוה (פקתא דערבות) מותר לבנו להטמא אף אם אינו שלם. הגמ' מוכיחה שיש מ"ד שמותר להטמא אף כשאין הגוף שלם (כשהיה חסר עצם כשעורה, או בשדרה וגולגולת ורוב בנין ומנין), והגמ' מעמידה ברייתות אלו כר"י.

אסור להטמא לאחד מהאברים של קרוביו, או לכזית מן המת וכזית נצל ומלא תרוד רקב, אבל אם כבר נטמא לאביו מותר לחזור ולהטמא אף לעצם כשעורה.

חילוקי דינים בין איסורי הנזיר

מ"ד. סתירת הנזירות - טומאה ותגלחת סותרים הנזירות, והיוצא מן היין אינו סותר (דכתיב "והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו"). הטומאה

רק אותו זבח לא עלה אבל שאר זבחים עלו, ותגלחתו כשרה דקסבר נזיר שגילח על שלמי נדבה יצא. ואם גילח אחרי הבאת ג' קרבנותיו ונמצא אחד מהם כשר תגלחתו כשרה.

מ"ז. נטמא אחר זריקת הדם - לר"א סותר הכל, והיינו כל הקרבנות שהביא קודם, אבל לא את הנזירות, ולחכמים יביא שאר קרבנותיו ויטהר.

כהן גדול:

טומאה למת מצוה

אסור לכה"ג ונזיר ליטמא לקרובים, ומותרים ליטמא למת מצוה. ואם שניהם יחד מצאו מת מצוה לר"א הכה"ג יטמא שהרי אינו מביא קרבן על טומאתו משא"כ נזיר, ולחכמים הנזיר יטמא מפני שאין קדושתו קדושת עולם משא"כ כה"ג.

מ"ז: ואם מצאו מרובה בגדים ומשוח בשמן המשחה מת מצוה יטמא המרובה בגדים, כדמצינו שאינו מביא פר הבא על כל המצוות, והמשוח מביא.

ואם מצאוהו משוח שעבר ומרובה בגדים יטמא המשוח שעבר לפי שאינו בר עבודה.

ואם מצאוהו משוח שעבר מחמת קרי ומשוח שעבר מחמת מום יטמא המשוח שעבר ממת מום שהרי לא יחזור לעבודה.

ואם מצאוהו משוח מלחמה וסגן יטמא המשוח מלחמה משום שאינו ראוי לעבודה. ומ"מ שלענין להחיותו עדיף משוח מלחמה משום שרבים תלויים בו.

המקור שמותר לכה"ג ליטמא למת מצוה מדכתיב "על כל נפשות מת לא יבוא, לאביו" דבא לומר שרק לקרובים אסור ולמת מצוה מותר. ונזיר ילפינן מדכתיב "לאביו ולאמו" לא יטמא, ומשמע שלמת מצוה מותר.

(ויש דורשים מהפסוק שאם פתח אהל מועד סגור אינו מגלח, ויש דורשים שנוזרה לא מגלחת שם) ולרבי אלעזר אינו מגלח אלא על החטאת. ובדיעבד אם גילח על אחת משלשתם יצא.

אם הביא ג' קרבנות ולא פירש, כל אחת תקרב למה שהיא ראויה.

מ"ה: שריפת השיער - היה הנזיר נוטל את שער ראש נזרו, ושורפו (עם רוטב מהדוד) תחת הדוד. אם גילח במדינה או בתגלחת טומאה לא היה עושה כן, ולר"מ אף בנזיר טמא היה משלח תחת הדוד, אא"כ גילח במדינה שאז היה שערו נקבר, ולר"י טהור משלח אף במדינה וטמא אינו משלח אף במקדש.

ומשלח את השיער תחת הדוד של שלמים, ואם שילח תחת הדוד של חטאת או אשם (בנזיר טמא) יצא, דכתיב "זבח".

מבשל את השלמים או שולקם.

הכהן נוטל זרוע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד, ונותן על כפי הנזיר ומניפם.

מ"ו. סיום הנזירות - לר"א מותר לנזיר לשתות יין ולהטמא למתים אחר התגלחת והקרבנות, ולרבנן מותר כבר אחרי זריקת דם אחד הקרבנות, ואין התגלחת מעכבת.

לרב אף התנופה מעכבת, לל"ק היינו לר"א, והא דתניא "וזאת תורת הנזיר" בין יש לו כפים בין אין לו כפים, היינו שגם הוא צריך תנופה. ולל"ב היינו שאף לרבנן התנופה מעכבת.

מ"ו: נזיר ממורט לב"ש א"צ להעביר תער על ראשו, ולב"ה צריך להעביר תער על ראשו. לרב פדת ולרבינא כוונת ב"ש שאין לו תקנה ולב"ה מעביר אף שאין לו שער, ולרבי אבינא לב"ה צריך להעביר ואין לו תקנה, ולב"ש מעביר אף שאין לו שער.

מצורע שאין לו בהן יד ורגל של ימין לר"א אין לו טהרה עולמית, לר"ש יניח מהדם על מקום הבהון, ולחכמים מניח על של שמאל.

נפסל אחד הקרבנות או שאחד מהם היה שלא לשמה תגלחתו פסולה וזבחו לא עלו לו, ולר"ש

נבלת עוף טהור שהמחווה באור עדיין היא בטומאתה, אבל אם המחווה בחמה אינה מטמאה.

נ: **ניצוק** - משקה טהור שניצוק לתוך משקין טמאים, נשאר המשקה שלמעלה בטהרתו ואין הניצוק חיבור, חוץ מדבש הזיפים והצפיחית, ולב"ש אף מקפה של גריסים ושל פול. ורמי בר חמא מסתפק אם ניצוק הוי חיבור באוכלים, (אם הטעם בהנ"ל למושום דסמיכין או משום רירי). והא דתנן שכזית חלב שלם שהתיכו טמא (ומפורר טהור) י"ל דאינו משום חיבור ניצוק, אלא כשעלה לכלי בבת אחת וקרש.

שיעור מלא תרוד - לר"מ שיעורו מעיקר האצבעות ולמעלה, ולחכמים מלוא חפניו, ריו"ח סובר כרבנן, ולחזקיה שיעורו כמלוא פיסת היד, הגמ' מבארת ששיעור זה הוא כשיטת ר"מ.

דיני טומאת רקב

נ: **א**. אין טומאת רקב אלא בנקבר ערום בארון שיש או ע"ג רצפת אבנים, אבל הנקבר בכסותו, או בארון עץ או ע"ג רצפת לבנים, אין לו טומאת רקב.

לעולא אין דין רקב אלא לבא מן הבשר גידים ועצמות יחד, ואם יש עצם בבשר ודאי יש גם גידים.

ב' מתים שנקברו יחד אין להם דין רקב, ואם נצטרפו אח"כ יש להם דין רקב.

אם קבר עם המת את שערו אין לו דין רקב, וחזקיה מסתפק בנקבר עם שיער שלא נגזז.

כל אברי המת מטמאים, חוץ משיניים שער וצפון שנקצו.

רבי ירמיה מסתפק אם רקב הבא מן העקב טמא, או דווקא מכל המת, תיקו.

עוד מסתפק רבי ירמיה אם אשה שיש לה עובר, יש לה רקב או לא, ואת"ל יש לה רקב (דסופו לצאת) ילה"ס מה הדין כשיש שכבת זרע במעיה.

נ: **א**: הגמ' מסתפקת אם פסולת המעיים או העור או כיחו וניעו מבטלים דין רקב, וא"כ אין רקב אלא כששתה מי דקלים והשיר שערו ועורו. מת שטחנו אין לו רקב, והגמ' מסתפקת בחזר והרקיב אם יש לו רקב או לא.

מ: **ת**. מותר לנזיר ולכה"ג ליטמא לנגע או זיבה של קרוביו. וכן מותר לנזיר ליטמא לנבלת בהמה.

כהן הדיוט מותר ליטמא לאחיו מאביו, ואסור ליטמא לאחיו מאמו.

מ: **ח**: ההולך לשחוט פסחו או למול בנו ושמעו שמת לו מת מקרוביו לא יטמא, אבל למת מצוה יטמא.

כה"ג שהוא נזיר מותר לו ליטמא למת מצוה.

מ: **ט**. צריך פסוק לאסור כה"ג ליטמא לאביו (חזקה בעלמא) ולאמו (אינו מתייחס אחריה).

מ: **ט**: אסור לכה"ג ליטמא לרביעית דם של שני מתים.

על אלו טומאות הנזיר מגלח

על מת (ואפי' נפל שלא נתקשרו אבריו בגידים, או לרוב בנינו ומנינו שאין בהם רובע עצמות), או על כזית מן המת, ועל כזית נצל, ועל מלא תרוד רקב, על השדרה ועל הגולגולת, ועל אבר מן המת או מן החי שיש עליו בשר כראוי, ועל חצי קב עצמות (אף אם אקמוח אקמוחי ואין שם עצם כשעורה נ"ג), ועל חצי לוג דם. ובאלו נטמא להם במגע ובמשא ובאהל, ומגלח גם על עצם כשעורה. ובאלו מגלח ומזה שלישי ושביעי, וסותר ימי נזירותו, ומתחיל למנות רק אחר שנטהר והביא קרבנותיו.

הגמ' מבארת הדינים הנ"ל, ומביאה הרבה מדיני טומאה בתוך הדברים.

ת"ר אחר פטירתו של ר"מ אמר להם ר"י לתלמידיו אל יכנסו תלמידי ר"מ לכאן וכו'.

נ: **איזהו נצל** - בשר המת שקרש או מוהל שהרתחו הוי נצל, אע"פ שאין יודעים אם הוא מוהל הבשר, אבל אם לא קרש שמא הוא מכיחו וניעו שאינו מטמא.

הגמ' מסתפקת אם נצל דבהמה מטמא או לא, למ"ד שבשר נבילה מטמא טומאה חמורה עד שיפסל מאכילת כלב. (אבל למ"ד עד שלא יהיה ראוי לגר אין בזה נ"מ, שכבר אינו ראוי לגר, וטומאה קלה בשאר אוכלים לכו"ע מטמא עד לא יהיה ראוי לכלב).

אין הנזיר מגלח על עצם כשעורה אלא במגע ומשא ולא באוהל, וכן לא באבן הסכוכית.

נ"ג: אבר מן החי או מן המת שאין עליהם בשר כראוי- לריו"ח אין הנזיר מגלח עליהם, ולר"ל הנזיר מגלח עליהם, ואפי' אין בהם עצם כשעורה רחמנא רבייה דכתיב "או במת", ולריו"ח איירי ביש בה עצם ולומר שמטמאה גם במשא.

דיני טומאה הנלמדים מהפסוקים- וכל אשר יגע על פני השדה (טומאת אהל) בחלל (אבר מן החי שהיה יכול להתרפא) חרב (הרי הוא כחלל) או במת (אבר הנחלל מן המת) או בעצם אדם (רובע עצמות) או בקבר (סתום, שהטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת).

נ"ד: ועל הנוגע (טומאת מגע) בעצם (כשעורה) או בחלל או במת (כנ"ל בטומאת אהל) או בקבר (לר"ל בא לרבות קבר שלפני מתן תורה.

לתנא דמתני' אין הנזיר מונה נזירותו לאחר שנטהר אלא מיום השמיני, וכרבנן, ודלא כר"א דס"ל שמונה בשביעי.

באלו טומאות אין הנזיר סותר נזירותו- סככות (אילן המיסך על הארץ) פרעות (אבנים היוצאות מן הגדר) בית הפרס, ארץ העמים (הגמ' מסתפקת אם משום גושה גזרו עליה, וטעון הזאה שלישי ושביעי או משום אוירה גזרו עליה ואינו טעון הזאה שלישי ושביעי), והגולל והדופק, ורביעית דם, והמאהיל על רובע עצמות, וכלים הנוגעים במת (אף בזה אינו טעון הזאה), ומצורע בימי טומאתו וספירתו, בכל אלו אינו מגלח, אבל מזה שלישי ושביעי, ואינו סותר הימים הקודמים, ומונה נזירותו מיד כשנטהר, ואינו מביא קרבנות נזיר טמא.

נ"ה. הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי מטמא ורבי יוסי בר"י מטהר. הגמ' אומרת שאין ראייה שנחלקו אם טומאת ארץ העמים היא משום גושה או אוירה, אלא לכו"ע משום גושה ונחלקו אם אהל זרוק שמיה אהל או לא, וכדמצינו שלרבי יוסי בר"י תיבה שזרקה טמאה ומונחת טהורה. ואב"א לכו"ע משום אוירה, ונחלקו אם גזרו חכמים באופן כזה שאינו שכיח, וכדמצינו שאם נכנס בקרון בספינה ובאיסקרטיא דשכיחי טמא. או שנחלקו אם חוששים שיוציא ראשו ורובו.

מת שחסר ממנו אין לו רקב (ולא תפוסה שיכול לנטולו בלא העפר שסביבו).

הגמ' מסתפקת בהרקיב כשהוא חי ומת אם יש לו דין רקב.

הגמ' מסתפקת אם לנמלה שחסרה נקצו רגליה יש דין בריה כיון שהיא חיה כך, או לא, תיבעי.

נ"ב. הנוגע במקצת השרץ טמא בכעדשה.

הנזיר מגלח על שדרה וגולגולת. הגמ' מסתפקת אם הכונה לשניהם יחד או לכל אחד בפני עצמו, הגמ' מנסה לפשוט הספק ודוחה את הפשיטות. אמנם מדברי שמאי (דמחמיר) מבואר דדי באחד מהם.

שדרה ששברו רוב צלעותיה אינה מטמאה, ובקבר מטמאה.

נ"ב: טומאה ע"י צירוף משני מתים- אבר המצורף משני מתים, או משני חיים (ויש שאין מונים מקרה זה), או חצי קב עצמות שני מתים, ורביעית דם של שניים, ועצם כשעורה שנחתכה לשניים (ריו"ח בן נורי מטהר. ובאופן זה אינו מטמא באוהל), ושדרה וגולגולת של שניים (תלוי בספק הנ"ל), בכל אלו ר"ע מטמא וחכמים מטהרים, וחזר בו ר"ע מלבד ברביעית דם, ולר"ש לא חזר בו רבי עד מותו (ואח"כ איני יודע, והושחרו שיניו מחמת תעניתיו).

רובע קב עצמות מטמא לבית שמאי אם הוא משניים ושלושה עצמות, ולב"ה אם הוא מן הגויה או מרוב בנין או מרוב מנין, ולדעת רבי יהושע אפשר להעמיד את ב"ש וב"ה באופן שאין מחלוקת ביניהם, ולשמאי אף מעצם אחת מטמא אם הוא משדרה או מן הגולגולת.

רמי בר חמא מסתפק אם נזיר נטמא וסותר מניינו ע"י רובע עצמות משדרה וגולגולת. הגמ' מנסה לפשוט את הספק ודוחה את הפשיטות. אמנם מדברי שמאי (דמחמיר) מבואר דטמא.

נ"ג. שיעור העצמות והדם לטומאה- לזקנים הראשונים השיעור בכל הדברים הוא חצי קב עצמות וחצי לוג דם, וי"א שהשיעור הוא רובע עצמות ורביעית דם, וי"א שרובע עצמות ורביעית דם מטמא לתרומה וקדשים אבל נזיר ועושה פסח רק חצי קב עצמות וחצי לוג דם, ואע"פ שאין הכרעת שלישיית מכרעת הלכה כשיטה זו, מפני שאמרו כך מפי חגי זכריה ומלאכי.

א"א ללמוד שרביעית דם הנזיר יגלח על מגעה ומשאה, בק"ו מעצם כשעורה שאע"פ שאינה מטמאה באהל הנזיר מגלח על מגעה ומשאה, וכ"ש רביעית דם שמתמאה אף באהל, דעצם כשעורה הלכה למשה מסיני, ואין דנים ק"ו מהלכה.

שני נזירים:

דין טומאה באחד משני נזירים - שני נזירים שאמר להם אחד ראיתי טומאה שנזרקה ביניכם, (והיינו שהרואה עמד מרחוק, דהוי ספק טומאה ברה"י דספיקו טמא, אבל אם היה איתם הוי רה"י וספיקו טהור), מגלחים ומביאים בשותפות קרבן טומאה וטהרה, ואומר אם אני טמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך, ואם אני טהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך, וסופרים ל' יום, ומביאים קרבן טהרה, ואומר וכו'.

איסור הקפת הראש

נ"ז: הקפת הראש בספק טומאה - שמואל מעמיד את המשנה באשה או בקטן, שאין בהם איסור הקפת הראש, אבל באיש גדול אסור דיש כאן ספק איסור הקפת הראש, דס"ל לשמואל הקפת כל הראש שמה הקפה. ולמר זוטרא דיבר שמואל על מתני' לקמן (נ"ט): בנזיר שהוא ספק טמא וספק מצורע מוחלט.

הקפת קטן - לרב הונא אסור לאיש להקיף קטן ולאשה מותר, דכל שאין לו השחתה אין לו הקפה. ולרב אדא בר אבהו אין לחלק בין אשה לאיש, ואף לאיש מותר דאיתקש מקיף לניקף. (ולא נתקיים זרעו של רב הונא בחיי רב אדא).

ביאור המחלוקת בדרשות ראשו וזקנו

נ"ה: נזיר שנצטרע - במתני' מבואר שימי חילוטו וימי ספרו אין עולים לו לימי נזירותו. וימי הסגרו וימי זב וזבה עולים לו לימי נזירותו.

רב חסדא מחדש שבנזירות מרובה ימי חילוטו וספרו עולים למנין נזירותו, היכא שנשארו לו ל' יום לגידול שיער. והגמ' מוכיחה להלן דלא כרב חסדא.

נ"ו: נזיר שהוא ספק מצורע וטמא מותר באכילת קדשים לאחר ס' יום, ואינו שותה יין ומיטמא למתים אלא לאחר ק"כ יום ל' יום הסגרו של מצורע, דאינו יכול לגלח בתוך ל' שמא אינו מצורע אלא נזיר, ול' יום גמרו של מצורע ל' יום נזירות טומאה ול' יום נזירות טהרה. ואם היה נזיר שנה אוכל בקדשים לאחר ב' שנים, ושותה יין ומיטמא למתים אחרי ד' שנים.

הגמ' מוכיחה ממה שלא מונה נזירות בימי הצרעת מלבד ל' יום אחרונים לתגלחת נזירות דאף בנזירות מרובה אין ימי צרעתו עולים לנזירותו, ודלא כרב חסדא. וכן מבואר מהדין דלהלן.

הגמ' מביאה שלומדים שימי חילוטו של נזיר אין עולים לו מן המנין, ק"ו ממקבל נזירות בבית הקברות שאע"פ ששערו ראוי לתגלחת אין עלים לו מן המנין, ק"ו לימי חילוטו שאין שערו ראוי לתגלחת, שלא יעלו לו מן המנין. ומזה לומדים שגם ימי ספרו אין עולים לו מן המנין. אבל א"א ללמוד שגם ימי הסגרו לא יעלו לו מן המנין (אע"פ שגם בימי הסגרו מטמא משכב ומושב) שכן בימי הסגרו אינו טעון תגלחת וקרבן, וה"ה שימי זב וזבה עולים למנין נזירותו.

נ"ו: חיוב על ביאת מקדש בטומאה - לר"א בשם רבי יהושע אין חייבים על ביאת מקדש אלא על טומאה שהנזיר מגלח עליה. ולר"מ אין טומאה זו קלה מן השרץ.

הגמ' מביאה שר"א שמע את הדברים הנ"ל מרבי יהושע בר ממל ששמע מרבי יהושע, והסיבה שלא אמר בשם רבי יהושע בר ממל, משום שא"צ לומר אלא את המקור הראשון ולא את האמצעי.

הנוטע שבת וחרדל בב' או ג' מקומות בשדה, צריך לתת פאה מכל מקום ומקום.

בהעברת שיער בית השחי והערוה. והסובר שהאיסור מדרבנן דורש מזה שאסור לאיש ללבוש שמלת אשה וללכת לשבת בין הנשים, וכן לאשה. אבל בלבישה גרידא לא דאין כאן תועבה. וראב"י דורש מפסוק זה שלא יתקן עצמו בתיקוני אשה, וכן לומד מ"לא יהיה כלי גבר על אשה" שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה.

נ"ט: לרב נחמן מותר לנזיר לגלח שער בית השחי ובית הערוה, ולית הלכתא כוותיה. ריו"ח לא גילח שער בית השחי אלא מחמת זקנה נשר.

רבי אמי פטר אדם ממכת מרדות לאחר שראה שאינו מגלח שער בית השחי. אין להתיר לגלח שער בית השחי מחמת שגדל, מפני שאם גדל נושר. אסור לחכך בשער בית השחי, וע"י בגד מותר. י"א שאסור לחכך בבית השחי בבגדו בשעת התפילה, ואין הלכה כך.

נ"ט: המשך דין טומאה באחד משני נזירים - שני נזירים שנטמא אחד מהם, נתבאר דינו בריש פירקין, ואם מת אחד מהם, לרבי יהושע יחפש אדם שמוכן לקבל נזירות, ויאמר אם טמא הייתי אתה נזיר מיד, ואם טהור הייתי הרי אתה נזיר לאחר ל' יום, ומכאן ואילך דינו כמו שהיה הדין במת. לבן זומא לא ימצא מי שיסכים לעשות כך, אלא לאחר ל' יום יביא חטאת העוף ועולת בהמה, ואומר שאחד מהם חובה והשני נדבה. ולאחר עוד ל' יום מביא קרבנות טהרה, אומר שאם היה טמא אלו קרבנות טהרה, ואם היה טהור אז העולה הראשונה חובה וזו נדבה. ואע"פ שטען רבי יהושע שאין להביא הקרבנות לחצאין, הסכימו החכמים לבן זומא. הגמ' אומרת שטענת רבי יהושע היתה רק לחדד בה התלמידים.

נזיר שהוא ספק מצורע וטמא

מותר באכילת קדשים לאחר ס' יום, ואינו שותה יין ומיטמא למתים אלא לאחר ק"כ יום, מפני שאינו יכול לגלח תגלחת מצורע אלא לאחר ל' יום שמא הוא נזיר, ורק ודאי מצורע מותר לגלח בנזירותו.

נ"ח: נחלקו הברייתות אם דורשים מ"ראשו" דכתיב במצורע, לומר שתגלחת נזיר דוחה איסור "לא תקיפו פאת ראשכם". או לומר שדוחה איסור תער לא יעבור על ראשו שיש בנזיר.

הגמ' מבארת שלא נחלקו אם הקפת כל הראש שמה הקפה, וכן ליכא למימר שלכו"ע לאו שמה הקפה, והפסוק בא להתיר אף בהקיף ולבסוף גילח. דכיון שאפשר לגלח בבת אחת א"כ אסור להקיף ולבסוף לגלח, דאפשר לקיים שניהם, ולא אמרינן בכהאי גוונא עדל"ת.

אלא לכו"ע הקפת כל הראש שמה הקפה, ונחלקו אם לומדים עדל"ת מ"לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך", ומראשו לומדים עדל"ת ועשה. או שמגדילים דורשים שצמר ופשתים פוטרים אף שלא במינם ושאר מינים אין פוטרים אלא במינם, ומראשו לומדים עדל"ת, ולא תעשה ועשה לומדים מ"זקנו" להתיר למצורע שהוא כהן לגלח דיש בזה עשה ולא תעשה.

ומה שהמ"ד שלומד עשה ולא תעשה מ"ראשו" לא לומד מ"זקנו", ומה שאין לומדים עדל"ת ועשה בעלמא מכהן, דשאני התם שהוא לאו שאינו שוה בכל.

נ"ח: ומאן דדריש מ"ראשו" להתיר בנזיר שאף בו יש עשה ולא תעשה, מ"מ יליף מ"זקנו" להתיר כהן, כדי לדרוש שתגלחת מצורע בתער, שדורשים מ"ולא תשחית" שהמגלח זקנו במספרים פטור, ומ"ופאת זקנם לא יגלחו" דורשים שבמלקט ורהיטני שאין בהם השחתה פטור, וממילא אם תגלחת מצורע אינה דווקא בתער יגלח במלקט ורהיטני שאין בו איסור.

ומאן דדריש מ"ראשו" לדחות לאו דהקפה, מ"מ בעי גם "זקנו", דצריך לימוד לנזיר וכהן, דנזיר ישנו בשאלה, וכהן אינו שוה בכל.

העברת שיער בית השחי ובית הערוה

לרב מותר לאדם לגלח כל שערות גופו, והיינו במספרים כעין תער, אבל בתער אסור. ולריו"ח המעביר שיער בית השחי ובית הערוה לוקה. ל"ק היינו מכת מרדות דהא שנינו בברייתא שהעברת שיער אינה מדברי תורה אלא מד"ס. ול"ב סובר כהתנא האומר שיש איסור לא ילבש

הכותים אין להם:

קבלת נזירות ונדרים וערכין בנשים עבדים ועכו"ם

ס"א נשים יש להם נזירות. ויכול להפר את נזירותה, ומופר לה לעולם (ס"ב):.

עבדים יכולים לקבל נזירות דכתיב "ואמרת אליהם" דסד"א שאף שעבד חייב במצוות כאשה לא יוכל לקבל נזירות דכתיב "לאסור איסור על נפשו", קמ"ל.

אשה שנדרה נזירות אין בעלה יכול לכופה, אבל עבד יכול אדונו לכופו.

מדיני עכו"ם - עכו"ם יורש את אביו דבר תורה, אבל עבדים אינו יורש מאביו. עכו"ם אינו מוזהר על כבוד אב. קהל עכו"ם לא איקרי קהל. לא שייך בו טומאה וטהרה. עכו"ם נודרים נדרים ונדבות כישראל.

עכו"ם אינם יכולים לקבל נזירות, דכתיב "בני ישראל". ואף שמצינו בערכין דאף דנתמעטו שאין מעריכין מ"מ הם נערכין, וא"כ אף הכא יהיו נזירים לין וטומאה, שאני הכא דכתיב "לאביו ולאמו לא יטמא" ועכו"ם אין לו טומאה דכתיב "ואיש אשר יטמא ולא יתחטא" שאין שייך טומאה אלא במי ששייך בו טהרה. ולרב אחא בר יעקב כיון שעכו"ם לא מוריש עבד לבנו אינו בכלל טומאה וממילא אינו בכלל נזירות, והגמ' שואלת על דבריו דא"כ עבדים נמי. רבא מיישב דשאני ערכין שעכו"ם נערכין מרבוי "איש", והכא אם נרבה מאיש שעכו"ם נזירים ואין מביאים קרבן, הרי כבר נתמעטו עכו"ם מקרבן נזירות מדכתיב "לעולה". ואין לומר שנתמעטו רק מנזירות עולם, שהרי לא כתיב בפרשה נזירות עולם. ואין לומר שנתמעטו מקבלת נזירות על בניהם, או שאין יכול לגלח על נזירות אביו, שהרי דינים אלו בישראל אינם מקרא אלא מהלכה.

ס. ואם היה נזיר שנה אוכל בקדשים לאחר ב' שנים, ושותה יין ומיטמא למתים אחרי ד' שנים. ומגלח ד' פעמים, (וכולם משום מצוה, ואין לעשותם בסם. ס"א.) בראשונה מביא מספק צפורים של מצורע ואין בזה חשש שהרי הם נעשים בחוץ, וחטאת העוף קרבן טומאה דנזיר הולכת לקבורה מספק, ועולת בהמה נזירות טהרה, שבאה בנדבה. ובתגלחת שניה מביא חטאת העוף ועולת בהמה, שמא הוא בימי ספרו של מצורע ושמא הוא נזיר טמא, ולר"ש מביא בשניה גם אשם. ובשלישית מביא חטאת העוף ועולת בהמה, וברביעית מביא קרבנות טהרה, ואומר שאם היה מצורע וטמא העולה הראשונה נדבה וזו חובה, ואם לא זו נדבה והראשונה חובה, ושאר הקרבנות הם שאר קרבנותיו.

ס: נזיר שהוא ספק טמא וודאי מצורע - אוכל בקדשים אחר ח' ימים, ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ס"ז ימים.

ואם הוא **ספק מצורע וודאי טמא** אוכל בקדשים אחרי ל"ז ימים, ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ע"ד ימים.

ואם הוא **ודאי מצורע וטמא** אוכל בקדשים לאחר ח' ימים, ושותה יין ונטמא למתים לאחר מ"ד ימים.

אם תגלחת מצורע עולה לתגלחת נזירות - רשב"י אמר שאינה תגלחת אחת עולה לשניהם, שנזיר מגלח כדי להעביר שערו, ומצורע מגלח כדי לגדל שערו. ואינה עולה לנזירות ולימי ספרו מפני שמצורע מגלח לפני זריקת דמים, ונזיר מגלח אחרי זריקת דמים. ואינה עולה לימי ספרו ולטומאתו, שנזיר מגלח אחר הטבילה ומצורע לפני הטבילה. ואינה עולה לימי חילוטו וטמאתו אע"פ ששניהם לגדל, דמצורע מגלח לפני הטבילה, ונזיר טמא לאחר טבילה.

אם ירד לטבול מטומאתו נשאר בטומאתו דחזקת טמא טמא. ואם מצא מת מושכב לרחבה של דרך לענין תרומה הוא טמא, ולענין נזיר ועשית פסח טהור.

מקור הילפותא להתיר טומאת התהום- הגמ' מביאה שר"א דורשים "ימות מת עליו" במחזור לו. ור"ל דורש מ"טמא לנפש או בדרך" דצריך טומאה גלויה כדרך. והגמ' שואלת לר"א למה אם מכיר אדם מסוף העולם את הטומאה לא חשיב טומאת התהום הרי הוא אינו מכירה, ועוד למה לגבי תרומה טמא במת מושכב לאורכה של דרך, ועל כן הגמ' מבארת שטומאת התהום היא הלכה למשה מסיני.

ס"ג: אם נטמא בתוך מלאת ונודע לו אחר מלאת לפני גילוח סותר את הנזירות. לרבנן סותר כל הנזירות, ולר"א אינו סותר אלא ז', ואע"פ שנטמא קודם מלאת מ"מ כיון שהידעה היא אחר מלאת אינו סותר אלא ז'.

כללי טומאת התהום-

מצא מת מושכב לרחבה של דרך הרי הוא טמא לתרומה וטהור לנזיר ועושה פסח. ואם יש מקום לעבור או שהמת משובר או מפורק טהור אף לתרומה, אא"כ חלקי המת בקבר או שהאדם טעון או רכוב שאז א"א שלא יגע או יסיט או יאהיל.

בטומאה ידועה טמא אף לנזירות ולעשית הפסח. איזוהי טומאת התהום כל שאין שום אדם מכירה, ואם המת טמון בתבן או בצרורות חשיב טומאת התהום, אבל בים או באפילה או בנקיקי הסלעים לא.

לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד.

ספק טומאה צפה

ס"ד. בכלים ובקרקע- לת"ק בין בכלים בין בקרקע טהורה, דאמר קרא "בכל השרץ השורץ" ומאידיך כתיב "על הארץ" למעט ספק מגע בטומאה צפה. ולר"ש בכלים טמאה ובקרקע טהורה, דכתיב אך מעין.. יהיה טהור, ואידיך כתיב יטמא, ולומדים שיש חילוק בין כלים לקרקע.

ס"ב. מה לומדים מ"איש כי יפליא" שנאמר

בנזירות ובערכין- מופלא הסמוך לאיש הוא בכלל נדרים, דבפרשת ערכין כתיב "איש" והוקשו ערכין לנדרים. ולמ"ד מופלא הסמוך לאיש לאו דאורייתא, נתרבה מופלא הסמוך לאיש דעכו"ם. וזה ניחא למ"ד שעכו"ם מעריך ואינו נערך, אבל למ"ד שנערך ואינו מעריך א"צ קרא שהרי אף תינוק בן חודש נערך, אלא בא למעט עכו"ם גדול מערכין, שאע"פ שהוא גדול אינו יודע להפלות. ונדרים ילפינן מערכין. ואיש כי יפליא בנדרים ילפינן ידים שאין מוכיחות הווין ידים. ולמ"ד שלא הווין ידים לומדים שנזירות צריכה הפלאה (שיהיה מבורר בשעת הנזירות אם היא חלה) וכר"ט. ולרבנן שא"צ הפלאה בנזירות לומדים התר נדרים וכר"א שסובר שיש להתר נדרים על מה שיסמוכו.

ס"ב: נדרים ערכין ונזירות בעבד- אדון אינו

מיפר נדרי עבדו, וכן ערכין, אבל בנזירות יכול לכופו, אמנם אם יצא לחירות משלים נזירותו. הגמ' שואלת למה לא נמעט עבד גם מנדרים ("לאסור איסר על נפשו" במי שנפשו קנויה לו), רב ששת מיישב שבנדרים אם אסר אשכול זה הרי מותר באחרים, והגמ' דוחה דמי לא עסקינן באין אלא אשכול זה דחליש. רבא מתרץ דאירי כשאסר חרצן שלפניו, והגמ' דוחה דמי לא עסקינן בדליכא אלא חרצן זה דחליש. ואביי מפרש שאינו מיפר נדרי עבדו היינו שנדרי עבד לא חלים, וכן בשבועה.

עבד שקיבל נזירות וברח, לר"מ אסור לשתות יין ולרבי יוסי מותר. הגמ' מבארת שלא נחלקו אם המפקיר עבדו צריך גט שחרור, דלכו"ע א"צ גט שחרור, אלא שלר"י ישתה כדי שלא יהיה כחוש כשיחזור, ולר"מ ע"י שיצטער ולא ישתה יין יבוא לחזור לאדונו.

ס"ג. נזיר שנודע לו שהיה טמא- אם נודע לו

לפני הגילוח (היינו לר"א שתגלחת מעכבת) בכל גוונא סותר את הנזירות. ואם נודע לו אחר גילוח שנטמא טומאה ידועה סותר הנזירות, ואם נודע לו אחר גילוח שנטמא טומאת התהום- אם ירד לטבול במערה ונמצא מת צף סותר הנזירות, ואם נמצא משוקע בקרקע המערה אם היה טהור וירד להקר אינו סותר הנזירות, והיינו בהיה טהור, אבל

חסר, או שנקבר ראשו של אחד בצד מרגלותיו של השני וכן השני.

תפוסה - מקור דין תפוסה הוא מדכתיב "ונשאתני ממצרים", ודינו שנוטל את העפר תיחוח, וחופר בקרקע הבתולה ג' אצבעות, וי"א שנוטל את את שברי הארון ואת האדמה שתחתיו, וזורק את החלקים שודאי אינם מן המת, ומניח את הספיקות, והשאר דינו כמת ומצטרף לדין רוב בנינו של מת ולרובע עצמות ולמלוא תרוד רקב.

ס"ה: אם מצא מת ופינהו, ואח"כ מצא עוד מת ופינהו, ואח"כ מצא עוד מת, אסור לפנותו, וא"צ להחזיר את הראשונים, וי"א שמותר לו לפנות גם את השלישי, דמצאו עילא לטהר את ארץ ישראל.

ספק נגעים - אדם טהור שיש לו ספק נגע הרי הוא בחזקת טהרה, אבל אדם שכבר נטמא בנגע ספיקו טמא. ואם יש בהרת ושיער לבן ואין יודעים מה קדם (שאם בהרת קדמה טמא, ואם שיער לבן קדם טהור) לת"ק טמא, ולרבי יהושע טהור, דכתיב "לטהרו או לטמאו" פתח הכתוב בטהרה תחילה.

מתי נחשב שמת מחמת המכה - המכה את חברו ואמדוהו למיתה, והקל ממה שהיה, ואח"כ חזר והכביד ומת חייב, ורבי נחמיה פוטר לפי שרגלים לדבר.

ס"ו. זיבה באונס - בודקין את הזב בז' דרכים, במאכל ומשתה במשא ובקפיצה ובחולי ובמראה ובהרהור. אמנם אם כבר נעשה זב אין בודקין, אלא טמא באונס, ובספק (והיינו כשמצא שכבת זרע וזיבה, ומסתפק אם בא כל אחד בפני עצמו וסותר ז', או שבאו יחד וסותר יום אחד), ושכבת זרעו (שמשמאה במשא מחמת עצמה, וכמ"ד ששכבת זרעו מטמאה במשא כל מעת לעת, (ולרבי יוסי רק באותו היום), אבל לר"א אינו מטמא במשא, ולרבי יהושע מטמא במשא מחמת צחצוחי זיבה שבה), מפני שרגלים לדבר. והיינו בראיה שלישית לרבנן, ובראיה רביעית

אמנם אם האדם גורר או נוטל את השרץ לא חשיב צפה, ואם זרקו חשיב צפה.

בכזית מן המת, או שהאדם מאהיל על הטומאה שהטומאה קבועה והאדם צף על המים והאהיל על הטומאה דגם בזה חשיב טומאה צפה. ובטומאת זב וזבה אין דין טומאה צפה.

ספיקות כאשר הטומאה צפה ע"ג דבר אחר - רמי בר חמא מסתפק אם יש דין טומאה צפה במת בכלי וכלי צף ע"ג מים, ואת"ל שלא ילה"ס במת ע"ג שרץ אם נחשב כטומאה אחת, או שכיון שזו טומאת ערב וזו טומאת ז' לא. ואת"ל דהוי כמו בכלי ילה"ס בשרץ ע"ג נבילה ששניהם טומאת ערב, ומאידיך נבילה מטמאה בכזית ושרץ בכעדשה. וכן ילה"ס בשרץ ע"ג שרץ, כיון דמ"מ הם נפרדים, ואי נימא שהם מופרדים ילה"ס בשרץ ע"ג נבילה שנימוחה אי חשיבא כמשקה או כאוכל. ואת"ל שנחשבת כאוכל ילה"ס בשרץ ע"ג שכבת זרע. ואת"ל שהיא כאוכל ילה"ס בשרץ ע"ג מי חטאת. תיקו.

ס"ז: נזיר ועושה פסח שנטמאו בטומאת התהום בשביעי שלהם ונודע להם לאחר עשית הפסח ונזירות טהרה טהורים, ואם הנזיר מחוסר תגלחת טמא, אבל אם מחוסרים רק הערב שמש טהורים, כיון שהשמש שוקעת ממילא.

יולדת שהפילה לפי מלאת ימי טהרה מביאה קרבן אחד על הלידה וההפלה, וכן אם חזרה והפילה בתוך מלאת ימי טהרה של ההפלה הראשונה. אבל אם הפילה ביום מלאת מביאה ב' קרבנות, כיון דשמשא ממילא שקעה.

המוצא מת מושכב בדרכו מותר לפנותו עם תפוסתו, וכן בשני מתים. אבל ג' מתים שקבורים בשטח שבין ד' אמות לח' אמות הרי זו שכונת קברות, ודינה שצריך לבדוק מהמת כ' אמה, ואם מצא מת נוסף בודק ממנו עוד כ' אמה, שרגלים לדבר שיש כאן בית קברות. ואם לא מצא מ"מ מתים אלו דינם כשכונת קברות.

ס"ח. מתי מותר לפנות מת מקברו בלא תפוסתו- הרוג, וכן הקבור יושב או שראשו מונח בין ירוכותיו דדילמא עכו"ם הם, או מי שנקבר

ס"ו: ברכה וענית אמן - י"א שהעונה אמן
כמברך אלא שממהרים לתת שכר למברך תחילה,
וי"א שגדול העונה אמן יותר מן המברך.
תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם.

לר"א (דכתיב "והזב את זובו" וקמיפלגי אם
דורשים אתיו).

הרואה זיבה לאחר קרי תולה הראיה בקרי. ואין
הטעם משום שראה מחמת חולשה (דנימא שאם
הוחזק בזיבה אין תולין) שהרי גר שנתגייר מטמא
מיד בזיבה, ואין תולים בקרי שראה לפני
שנתגייר, אף שגם בו שייך חולשה.

אם שמואל היה נזיר - לרבי נהוראי היה נזיר
דכתיב ומורה, דאילו מורא בשר ודם הא מצינו
שאמר איך אלך ושמע שאול והרגני, ולרבי יוסי
הכונה שלא ירא מבשר ודם.

הדרן עלך מסכת נזיר

